

## AVD. F FÖRMÅNER TILL EFTERLEVANDE

### I Inledande bestämmelser

#### 1 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

##### Innehåll

1 § I denna avdelning finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner till efterlevande (efterlevandeförmåner).

2 § Efterlevandeförmåner enligt denna avdelning är följande:

1. Efterlevandepension i form av
  - barnpension,
  - omställningspension till efterlevande make,
  - änkepension till efterlevande maka,
  - garantipension till omställningspension, och
  - garantipension till änkepension.
2. Efterlevandestöd som garantiförmån till barn.
3. Efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen m.m. i form av
  - begravningshjälp,
  - barnlivränta, och
  - omställningslivränta till efterlevande make.
4. Efterlevandeskydd i form av premiepension, om pensions-spararen har ansökt om ett sådant skydd.

3 § I denna underavdelning finns inledande bestämmelser om efterlevandeförmånerna samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i avd. F. Det finns definitioner och förklaringar också i de enskilda underavdelningarna i avdelningen.

Vidare finns bestämmelserna om

- efterlevandepension och efterlevandestöd i underavdelning II,
- efterlevandeförmåner från arbetsskadeförsäkringen m.m. i underavdelning III, och
- efterlevandeskydd i form av premiepension i underavdelning IV.

### Försäkring och ansökan, m.m.

4 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast efter en avliden som var försäkrad för förmånen enligt A 4 och 6 kap. eller till den som själv har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt A 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i avd. H.

## II Efterlevandepension och efterlevandestöd

### 2 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns

- allmänna bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd i 3 kap.,
- samt bestämmelser om
- barnpension i 4 kap.,
- efterlevandestöd i 5 kap.,
- omställningspension i 6 kap.,
- garantipension till omställningspension i 7 kap.,
- beräkningsunderlag för inkomstgrundad efterlevandepension i 8 kap.,
- änkepension i 9 kap.,
- beräkning av änkepension i 10 kap.,
- garantipension till änkepension i 11 kap., och
- vissa gemensamma regler i 12 kap.

### 3 kap. Allmänna bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd

#### Innehåll

1 § I detta kapitel finns

- inledande bestämmelser i 2–6 §§,
- samt bestämmelser om
- rätten till efterlevandepension och efterlevandestöd i 7–10 §§,

- samordning av omställningspension och änkepension i 11–14 §§,  
och
- förmånstiden i 15–20 §§.

## Inledande bestämmelser

### *Förmånsformer*

2 § Efterlevandepension som är relaterad till den avlidnes inkomster lämnas i form av

- barnpension,
- omställningspension, och
- änkepension.

3 § Till efterlevande barn kan som ett bosättningsbaserat grundskydd lämnas efterlevandestöd.

Till vuxna efterlevande kan som ett bosättningsbaserat grundskydd lämnas efterlevandepension i form av

- garantipension till omställningspension, och
- garantipension till änkepension.

Garantipensionerna är även beroende av den avlidnes försäkringstid.

### *Inkomstrelaterad efterlevandepension*

4 § Barnpension och omställningspension lämnas enligt 4 och 6 kap. som inkomstgrundad efterlevandepension. Denna beräknas på ett underlag enligt 8 kap.

5 § Änkepension lämnas enligt 9 kap. i form av tilläggspension och 90-procentstillägg. Tilläggspensionen och 90-procentstillägget beräknas enligt 10 kap.

### *Grundskydd*

6 § Efterlevandestöd och garantipension till omställningspension lämnas enligt 5 och 7 kap. som tillägg till eller i stället för barnpension och omställningspension.

Garantipension till änkepension lämnas enligt 11 kap. som tillägg till eller i stället för änkepension.

### **Rätten till efterlevandepension och efterlevandestöd**

#### *Förmåner efter avlidna personer*

**7 §** Efterlevandepension och efterlevandestöd kan lämnas till barn vars ena eller båda föräldrar har avlidit.

Efterlevandepension till vuxna kan lämnas till en man eller kvinna vars make har avlidit.

**8 §** Vem som skall vara försäkrad och andra villkor för rätten till en förmån anges särskilt för varje förmån i 4–7, 9 och 11 kap.

**9 §** Rätt till barnpension, omställningspension eller änkepension föreligger endast om ett inkomstrelaterat underlag kan beräknas för den avlidne enligt 8 eller 10 kap.

#### *Förmåner efter försvunna personer*

**10 §** Om någon har försvunnit och det kan antas att han eller hon har avlidit, gäller samma rätt till efterlevandepension eller efterlevandestöd som vid dödsfall. Visar det sig senare att den försvunna personen lever, upphör rätten till förmånen.

### **Samordning av omställningspension och änkepension**

#### *Allmänna bestämmelser*

**11 §** En efterlevande kvinna kan enligt 12–14 §§ ha rätt till änkepension i stället för eller utöver omställningspension.

#### *Kvinnor födda 1944 eller tidigare*

**12 §** En efterlevande kvinna som är född 1944 eller tidigare och som uppfyller förutsättningarna för rätt till änkepension och garantipension till sådan pension enligt 9 och 11 kap. har inte rätt till omställningspension och garantipension till sådan pension.

En efterlevande kvinna som enligt 11 kap. 5 § likställs med änka har dock, om förutsättningarna för det är uppfyllda, rätt till omställningspension enligt 6 kap.

#### *Kvinnor födda 1945 eller senare*

**13 §** En efterlevande kvinna som är född 1945 eller senare får i första hand omställningspension och garantipension till sådan pension enligt 6 och 7 kap. Hon har dock, om förutsättningarna för det är uppfyllda, också rätt till änkepension enligt 9 kap.

#### *Rätt till både omställningspension och änkepension*

**14 §** Om en efterlevande kvinna för samma månad har rätt till såväl änkepension eller garantipension till änkepension som omställningspension eller garantipension till omställningspension, skall endast omställningspension och garantipension till omställningspension lämnas.

Om änkepensionen och garantipensionen till änkepensionen är större än omställningspensionen och garantipensionen till omställningspensionen, lämnas dock de förstnämnda pensionerna i den utsträckning de överstiger omställningspensionen och garantipensionen till sådan pension. Minskning skall göras på garantipension till änkepension och i andra hand på 90-procentstillägget enligt 10 kap. 2 § 2.

#### **Förmånstiden**

**15 §** Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas efter ansökan enligt bestämmelserna i avd. H. Änkepension får dock lämnas utan ansökan till en änka som fyllt 65 år och som får allmän ålderspension.

**16 §** Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas från och med den månad då dödsfallet inträffat. Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas dock från och med månaden efter månaden för dödsfallet om den avlidne vid sin död fick allmän ålderspension eller sjukersättning eller aktivitetsersättning.

17 § Om rätten till efterlevandepension eller efterlevandestöd inträder vid en annan tidpunkt än den som avses i 16 §, skall förmånen lämnas från och med den månad när rätten inträder.

18 § En annan efterlevandepension än barnpension får inte lämnas för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden. Barnpension och efterlevandestöd får inte lämnas för längre tid tillbaka än två år före ansökningsmånaden.

19 § Ändring av efterlevandepension och efterlevandestöd skall gälla från och med månaden efter den månad då anledning till ändringen uppkom.

20 § Efterlevandepension och efterlevandestöd lämnas till och med den månad då rätten till förmånen upphör. Dock lämnas följande förmåner längst till och med månaden före den då den efterlevande fyller 65 år:

1. Omställningspension.
2. Garantipension till omställningspension.
3. Änkepension i form av 90-procentstillägg.
4. Garantipension till änkepension.

## 4 kap. Barnpension

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till barnpension i 2–6 §§, och
  - beräkning av barnpension i 7–14 §§.

### Rätten till barnpension

2 § Ett barn har rätt till barnpension om barnets ena eller båda föräldrar har avlidit.

Detta gäller om den avlidne var försäkrad för sådan förmån enligt A 4 och 6 kap.

3 § Ett utländskt barn som vårdas av blivande adoptivförälder skall vid tillämpningen av bestämmelserna om barnpension anses som barn till den föräldern.

**4 §** Rätten till barnpension upphör när barnet fyller 18 år, om inte något annat följer av 5 och 6 §§.

**5 §** Ett barn som har fyllt 18 år och som bedriver studier har rätt till barnpension även för studietiden, dock längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år. Detta gäller dock endast om studierna ger rätt till

1. förlängt barnbidrag enligt B 8 kap., eller
2. studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

Undervisning som omfattar kortare tid än åtta veckor ger inte rätt till barnpension.

**6 §** Med tid för studier enligt 5 § skall likställas

- tid för ferier, och
- tid då barnet på grund av sjukdom inte kan bedriva sina studier.

### Beräkning av barnpension

*Barnpension till endast ett barn som inte fyllt 12 år*

**7 §** Barnpension efter en förälder för ett enda barn som inte har fyllt 12 år motsvarar för år räknat 35 procent av det underlag som anges i 8 kap.

*Barnpension till flera barn när det yngsta inte fyllt 12 år*

**8 §** Har flera barn, varav det yngsta inte fyllt 12 år, rätt till barnpension efter en förälder, skall det procenttal som anges i 7 § ökas med talet 25 för varje barn utöver det första oavsett deras ålder. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

*Barnpension till endast ett barn som fyllt 12 år*

**9 §** Barnpension efter en förälder för ett enda barn som fyllt 12 år motsvarar för år räknat 30 procent av underlaget enligt 8 kap.

*Barnpension till flera barn som alla fyllt 12 år*

10 § Har flera barn, som alla fyllt 12 år, rätt till barnpension efter en förälder, skall det procenttal som anges i 9 § ökas med talet 20 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

*Om båda föräldrarna avlidit*

11 § Om ett barns båda föräldrar har avlidit motsvarar barnpensionen efter vardera föräldern alltid 35 procent av underlaget enligt 8 kap.

Är i sådant fall som avses i första stycket flera barn berättigade till barnpension efter en förälder, skall det procenttal som anges i första stycket ökas med talet 25 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnpensionsbeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

*Begränsningsregler för flera barnpensioner*

12 § Om flera barnpensioner skall lämnas efter en avliden förälder och dessa pensioner, beräknade enligt 8 eller 10 § eller 11 § andra stycket, sammantagna skulle överstiga underlaget enligt 8 kap., skall pensionerna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar det underlaget.

13 § De sammanlagda barnpensionerna skall lämnas med högst 80 procent av underlaget enligt 8 kap., om det efter en avliden förutom barnpension skall lämnas omställningspension eller änkepension.

Om barnpensionerna sammantaget överstiger den högsta nivån enligt första stycket, skall de sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar den nivån.

14 § Vid tillämpning av 12 eller 13 § får inte barnpensionen för ett barn sänkas på den grunden att barnpensionen för ett annat barn skall räknas om enligt 11 §.

## 5 kap. Efterlevandestöd

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till efterlevandestöd i 2 §, och
  - beräkning av efterlevandestöd i 3–7 §§.

### Rätten till efterlevandestöd

2 § Ett barn som är försäkrat enligt A 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till barnpension i 4 kap. 2 § första stycket och 3–6 §§ har rätt till efterlevandestöd.

### Beräkning av efterlevandestöd

#### *Grundläggande bestämmelser*

3 § Efterlevandestöd till ett barn skall för år räknat motsvara 40 procent av prisbasbeloppet.

Om barnets båda föräldrar har avlidit, skall efterlevandestödet lämnas med 40 procent av prisbasbeloppet efter vardera föräldern.

#### *Minskning med barnpension eller barnlivränta*

4 § Om barnet får barnpension enligt 4 kap. efter den avlidne föräldern, lämnas efterlevandestöd endast i den utsträckning pensionen inte uppgår till 40 procent av prisbasbeloppet. Har båda föräldrarna avlidit lämnas efterlevandestöd i den utsträckning pensionen efter föräldrarna sammanlagt inte uppgår till 80 procent av prisbasbeloppet.

5 § Vid tillämpning av 4 § skall med barnpension likställas barnlivränta enligt 14 och 15 kap., efter samordning enligt 15 kap. 17–19 §§.

*Minskning med utländsk efterlevandepension*

6 § Vid tillämpning av 4 § skall med barnpension likställas sådan efterlevandepension som barnet har rätt till enligt utländsk lagstiftning. Det gäller dock inte utländsk efterlevandepension som är att likställa med efterlevandestöd enligt detta kapitel.

*Samordning med sjukersättning och aktivitetsersättning*

7 § Om ett barn för samma månad har rätt till såväl efterlevandestöd som aktivitetsersättning eller sjukersättning i form av garanti-ersättning, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

## 6 kap. Omställningspension

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- förmånsformer i 2 §,
  - rätten till omställningspension i 3–5 §§,
  - rätten till förlängd omställningspension i 6–8 §§,
  - förmåner efter flera avlidna i 9 §, och
  - beräkning av omställningspension i 10 §.

### Förmånsformer

2 § Inkomstgrundad efterlevandepension i form av omställningspension kan lämnas som

- omställningspension, och
- förlängd omställningspension.

Efterlevandepension i form av garantipension till omställningspension kan enligt 7 kap. lämnas som tillägg till eller i stället för omställningspension.

## Rätten till omställningspension

### *Vem som kan få omställningspension*

3 § En efterlevande make, som stadigvarande sammanbodde med sin make vid dennes död, har rätt till omställningspension om denne var försäkrad för sådan förmån enligt A 4 och 6 kap. och den efterlevande

1. vid dödsfallet stadigvarande sammanbodde med barn under 18 år, som stod under vårdnad av makarna eller en av dem, eller
2. oavbrutet hade sammanbott med maken under en tid av minst fem år fram till dödsfallet.

### *Med efterlevande make likställd person*

4 § Med efterlevande make likställs en ogift person som är sambo med en annan ogift person vid hans eller hennes död och som

1. tidigare har varit gift med den avlidne,
2. har eller har haft barn med den avlidne, eller
3. vid dödsfallet väntade barn med den avlidne.

### *Förmånstiden*

5 § Omställningspension kan lämnas under tolv månader från tidpunkten för dödsfallet.

## Rätten till förlängd omställningspension

### *Vem som kan få förlängd omställningspension*

6 § En efterlevande som har haft rätt till omställningspension, har för tid efter det att rätten till omställningspension upphört rätt till förlängd omställningspension om han eller hon har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn under 18 år som vid dödsfallet stadigvarande vistades i makarnas hem.

*Om den efterlevande gifter sig eller sammanbor***7 §** Rätt till förlängd omställningspension föreligger inte

1. om den efterlevande gifter sig, eller
2. om den efterlevande är sambo med någon som han eller hon har varit gift med eller har eller har haft barn med.

*Förmånstiden*

**8 §** Förlängd omställningspension kan lämnas under tolv månader. Förlängd omställningspension lämnas dock tills det yngsta barnet fyller tolv år.

**Förmåner efter flera avlidna**

**9 §** Är någon för samma månad berättigad till omställningspension efter flera avlidna, lämnas endast pensionen jämte garantipension efter den sist avlidne eller, om pensionsbeloppen är olika höga, det högsta beloppet.

**Beräkning av omställningspension**

**10 §** Omställningspension och förlängd omställningspension motsvarar för år räknat 55 procent av det underlag som anges i 8 kap.

**7 kap. Garantipension till omställningspension****Innehåll**

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till garantipension till omställningspension i 2 och 3 §§,
  - försäkringstid för den avlidne i 4–8 §§, och
  - beräkning av garantipension till omställningspension i 9–12 §§.

## Rätten till garantipension till omställningspension

### *Vem som kan få garantipension till omställningspension*

**2 §** En efterlevande make som är försäkrad enligt A 4 och 5 kap. och som uppfyller villkoren för rätt till omställningspension eller förlängd omställningspension har rätt till garantipension till pensionen.

Det som sägs i första stycket gäller även om kravet i 6 kap. 3 § på försäkring enligt A 4 och 6 kap. för den avlidne inte är uppfyllt men endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för denne enligt 4–8 §§.

### *Förmånstiden*

**3 §** Garantipension till omställningspension lämnas under den tid som gäller för omställningspension respektive förlängd omställningspension.

## Försäkringstid för den avlidne

### *Grundläggande bestämmelser*

**4 §** Garantipension till omställningspension skall beräknas med hänsyn till den försäkringstid som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med året före dödsfallet (faktisk försäkringstid).

Som försäkringstid för garantipension till omställningspension skall tid tillgodoräknas även från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år (framtida försäkringstid).

### *Beräkning av faktisk försäkringstid*

**5 §** Som faktisk försäkringstid skall sådan tid räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt E 15 kap. 5–11 §§.

**6 §** Vid beräkning av sådan försäkringstid för bosättning i tidigare hemland som avses i E 15 kap. 7–9 §§ skall som försäkringstid för garantipension till omställningspension även tillgodoräknas tid från

och med det år då den avlidne fyllde 16 år till och med det år då han eller hon fyllde 24 år.

#### *Beräkning av framtida försäkringstid*

7 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas försäkringstid med minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet gäller följande. En framtida försäkringstid skall beräknas som produkten av

- tidsperioden från och med året för dödsfallet till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år och

- kvoten av den försäkringstid som kan tillgodoräknas den avlidne från och med det år han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet och fyra femtedelar av hela den faktiska tidsperioden från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till och med året före dödsfallet.

Vid beräkningen skall försäkringstiden avrundas nedåt till närmaste hela antal månader.

#### *Avrundning*

8 § Den sammanlagda försäkringstiden för garantipension skall avrundas nedåt till närmaste hela antal år.

### **Beräkning av garantipension till omställningspension**

#### *Grundläggande bestämmelser*

9 § Beräkningen av garantipension till omställningspension skall grunda sig på den omställningspension respektive förlängda omställningspension som den efterlevande har rätt till.

Med omställningspension avses även sådan efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte kan likställas med garantipension enligt denna avdelning.

*Basnivån*

10 § Den årliga garantipensionen till omställningspension är 2,13 prisbasbelopp (basnivån), om inte något annat anges i 12 §.

11 § Basnivån skall minskas med omställningspension eller förlängd omställningspension om den försäkrade har rätt till sådan pension.

Minskning enligt första stycket skall göras efter det att basnivån avkortats enligt 12 §.

*Avkortning när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år*

12 § Om det för den avlidne inte enligt 4–8 §§ kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension gäller följande.

Garantipensionens basnivå skall avkortas till så stor andel som svarar mot kvoten av

- försäkringstiden och
- talet 40.

## **8 kap. Beräkningsunderlag för inkomstgrundad efterlevandepension**

### **Innehåll**

1 § I detta kapitel finns

- inledande bestämmelser i 2 och 3 §§, samt bestämmelser om
- efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1938 eller senare i 4–8 §§,
- pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit före 65 års ålder i 9–19 §§,
- pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit efter 65 års ålder i 20 och 21 §§, och
- efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1937 eller tidigare i 22–26 §§.

### Inledande bestämmelser

2 § Den inkomstgrundade efterlevandepensionen beräknas på ett efterlevandepensionsunderlag.

3 § Efterlevandepensionsunderlaget bestäms på olika sätt beroende på om den avlidne var född

- 1937 eller tidigare, eller
- 1938 eller senare.

### Efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1938 eller senare

#### *Allmänna bestämmelser*

4 § Till grund för beräkning av efterlevandepension efter avlidna som var födda 1938 eller senare skall läggas den avlidnes

- faktiska pensionsbehållning, och
- antagna pensionsbehållning.

Pensionsbehållning beräknas på olika sätt beroende på om dödsfallet inträffat före eller efter 65 års ålder.

#### *Faktisk pensionsbehållning*

5 § Med faktisk pensionsbehållning avses den avlidnes pensionsbehållning för inkomstpension, beräknad antingen enligt 9–13 §§ eller enligt 20 och 21 §§.

6 § Om den avlidne har tagit ut inkomstpension före den månad då han eller hon fyllt eller skulle ha fyllt 65 år (tidigt uttag) gäller vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen det som anges i andra stycket.

Oavsett när dödsfallet inträffar skall den avlidnes pensionsbehållning, beräknad som om något uttag av inkomstpension inte hade gjorts, läggas till grund för beräkningen av faktisk pensionsbehållning.

*Antagen pensionsbehållning*

7 § Med antagen pensionsbehållning avses ett belopp som, enligt 14–19 §§ kan tillgodoräknas för den avlidne för tiden från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år.

*Beräkning av efterlevandepensionsunderlaget*

8 § Efterlevandepensionsunderlaget skall beräknas som kvoten av

- summan av faktisk pensionsbehållning och antagen pensionsbehållning och
- det delningstal som enligt E 10 kap. 32–35 §§ skall tillämpas för beräkning av inkomstpension för försäkrade som i januari det år dödsfallet inträffade fyllde 65 år.

**Pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit före 65 års ålder***Beräkning av faktisk pensionsbehållning*

9 § Faktisk pensionsbehållning är summan av de pensionsrätter för inkomstpension, beräknade enligt E 9 kap. 5, 6 och 9 §§ som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, sedan dessa pensionsrätter räknats om enligt E 10 kap. 6 §.

10 § Pensionsrätterna skall beräknas som om det för den avlidne tillgodoräknats endast pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

11 § Om den avlidne till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, eller på grund av beräkning enligt 13 §, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet, gäller vad som anges i andra stycket.

Vid beräkning av den faktiska pensionsbehållningen skall hänsyn tas till pensionsbehållning som avser pensionsgrundande belopp enligt E 8 kap. för

- plikttjänstgöring,
- barnår, och
- studier.

**12 §** Med pensionsgrundande inkomst skall, när 11 § tillämpas, likställas pensionsgrundande belopp enligt E 8 kap. för sjukersättning och aktivitetsersättning.

**13 §** Vid bedömningen av om villkoret i 11 § är uppfyllt skall hänsyn även tas till sådana år efter dödsfallet för vilka antagen pensionsbehållning enligt 14–19 §§ skall beräknas.

#### *Beräkning av antagen pensionsbehållning*

**14 §** En antagen pensionsbehållning skall beräknas för den avlidne enligt 15–19 §§ om

1. dödsfallet har inträffat före det år då den avlidne skulle ha fyllt 65 år, och
2. pensionsrätt för inkomstpension enligt E 9 kap. har fastställts för den avlidne för minst tre av de fem kalenderåren närmast före året för dödsfallet.

**15 §** Om det för den avlidne, till och med den 31 december året före det år då dödsfallet inträffade, kan tillgodoräknas pensionsgrundande inkomst som för vart och ett av minst fem år uppgått till lägst två gånger det för respektive intjänandeår gällande inkomstbasbeloppet skall hänsyn tas till pensionsrätt som avser pensionsgrundande belopp enligt E 8 kap. i enlighet med 11 § andra stycket och 12 §.

**16 §** Den antagna pensionsbehållningen skall motsvara summan av de årliga pensionsrätter som kan tillgodoräknas den avlidne för tiden från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år.

17 § Pensionsrätten för vart och ett av de år som anges i 16 § skall beräknas på ett pensionsunderlag som svarar mot medeltalet av de pensionsunderlag enligt E 9 kap. 5 § som kan tillgodoräknas den avlidne för vart och ett av de fem åren närmast före det år då dödsfallet inträffade.

När medeltalet beräknas skall det bortses från de två år då pensionsunderlaget är högst respektive lägst.

18 § Vid beräkning av den antagna pensionsbehållningen skall pensionsrätter enligt 17 § beräknas som om all pensionsrätt skulle ha varit pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget.

19 § Om inkomstindex enligt E 6 kap. 10–13 §§ för något eller några av de fem år närmast före dödsfallet som avses i 17 § avviker från inkomstindex för dödsfallsåret, skall pensionsunderlaget för det eller de åren räknas om med hänsyn till förändringen av inkomstindex för dödsfallsåret före beräkningen av det medeltal som anges i 17 §.

#### **Pensionsbehållning efter avlidna som var födda 1938 eller senare och som avlidit efter 65 års ålder**

##### *Grundläggande bestämmelser*

20 § Om dödsfallet inträffat efter det år då den avlidne fyllde 65 år skall till grund för beräkning av efterlevandepension läggas den avlidnes faktiska pensionsbehållning, beräknad enligt 9–13 §§, som tjänats in till och med det år då den avlidne fyllde 64 år.

##### *Inkomstindexering och följsamhetsindexering*

21 § Den faktiska pensionsbehållningen enligt 20 § skall räknas om med förändringar av inkomstindex enligt E 6 kap. 10–13 §§ fram till ingången av det år den avlidne fyllde 65 år.

Från och med årsskiftet därefter skall den faktiska pensionsbehållningen följsamhetsindexeras. Det görs genom att den räknas om i enlighet med E 10 kap. 40 och 41 §§ till ingången av det år då dödsfallet inträffade.

## Efterlevandepensionsunderlag efter avlidna som var födda 1937 eller tidigare

### *Grundläggande bestämmelser*

**22 §** För avlidna födda 1937 eller tidigare skall efterlevandepension beräknas på ett efterlevandepensionsunderlag som motsvarar 60 procent av produkten av

– det prisbasbelopp som gällde det år då den avlidne fyllde 65 år och

– medeltalet av de pensionspoäng för tilläggs pension som enligt 15 § i den upphävda lagen (1998:675) om införande av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension tillgodoräknats för den avlidne efter det att denna medelpoäng ökats med talet ett.

**23 §** Om den avlidne har tillgodoräknats pensionspoäng för mer än 15 år, skall vid beräkningen av medeltalet hänsyn tas enbart till de 15 år för vilka de högsta poängtal tillgodoräknats. Vid beräkningen skall 6 kap. 20 § lagen (2007:000) om införande av socialförsäkringsbalken tillämpas.

### *Följsamhetsindexering*

**24 §** Från och med årsskiftet efter det att den avlidne fyllde 65 år fram till ingången av det år dödsfallet inträffade skall efterlevandepensionsunderlaget följsamhetsindexeras. Detta sker genom att underlaget räknas om enligt E 10 kap. 40 och 41 §§.

### *Avlidna som var födda 1935 eller tidigare*

**25 §** För en avliden som var född 1935 eller tidigare skall det som sägs i 22–24 §§ om det år då den avlidne fyllde 65 år i stället avse 2001.

*Avkortning när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng*

26 § Om den avlidne har tillgodoräknats pensionspoäng för tilläggspension för färre än 30 år gäller vid beräkningen enligt 22–25 §§ följande. Hänsyn skall tas endast till så stor del av den där angivna produkten som svarar mot kvoten av

- det antal år för vilka pensionspoäng har tillgodoräknats och
- talet 30.

Vid beräkningen skall även följande bestämmelser tillämpas:

- E 11 kap. 24 och 27–29 §§, och
- 6 kap. 14–19 §§ lagen (2007:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

## 9 kap. Änkepension

### Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- förmånsformer i 2 §,
- rätten till änkepension i form av tilläggspension i 3–5 §§,
- rätten till 90-procentstillägg i 6–8 §§, och
- vad som gäller om en änka gifter sig i 9 §.

### Förmånsformer

2 § Änkepension enligt detta kapitel består av

1. änkepension i form av tilläggspension, som beräknas på grundval av den avlidne makens intjänade pensionspoäng för tilläggspension, och

2. 90-procentstillägg, som är ett tillägg motsvarande 90 procent av det prisbasbelopp som gäller för dödsfallsåret.

Änkepension i form av garantipension till änkepension kan enligt 11 kap. lämnas som tillägg till eller i stället för änkepension.

## Rätten till änkepension i form av tilläggspension

### *Allmänna bestämmelser*

**3 §** En änka har rätt till änkepension i form av tilläggspension om den avlidne maken var försäkrad enligt A 4 och 6 kap. och vid sin död

1. hade rätt till inkomstgrundad ålderspension, eller

2. skulle ha haft rätt till förtidspension enligt 13 kap. 1 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 januari 2003, om pensionsfall enligt samma paragraf hade förelegat vid tidpunkten för dödsfallet.

För rätt till änkepension krävs det vidare att änkan uppfyller villkoren i 4 eller 5 §. Dessutom krävs det att det för den avlidne maken kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst tre år. I det avseendet skall bestämmelserna i E 11 kap. 4 § angående utländska sjömän tillämpas för en änka som är född 1944 eller tidigare.

### *Änkor födda 1944 eller tidigare*

**4 §** En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till änkepension om hon var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och vid tidpunkten för dödsfallet. Dessutom krävs att

1. äktenskapet vid tidpunkten för dödsfallet hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då den avlidne fyllde 60 år, eller

2. den avlidne efterlämnar barn som är barn också till änkan.

### *Änkor födda 1945 eller senare*

**5 §** En änka som är född 1945 eller senare har rätt till änkepension om hon var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och fortfarande fram till dödsfallet. Dessutom krävs att

1. äktenskapet vid utgången av 1989 hade varat minst fem år och ingåtts senast den dag då mannen fyllde 60 år eller att mannen vid utgången av 1989 hade barn som var barn också till kvinnan, och

2. något av de villkor som anges i 1 var uppfyllt även vid dödsfallet.

## Rätten till 90-procentstillägg

### *Allmänna bestämmelser*

**6 §** En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till änkepen-  
sion i form av 90-procentstillägg om hon, utöver vad som krävs  
enligt 3 och 4 §§, uppfyller villkoren i 7 §.

En änka som är född 1945 eller senare har rätt till 90-  
procentstillägg om hon, utöver vad som krävs enligt 3 och 5 §§,  
uppfyller villkoren i 8 §.

### *Änkor födda 1944 eller tidigare*

**7 §** En änka som är född 1944 eller tidigare har rätt till 90-  
procentstillägg om hon,

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn  
under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas  
hem eller hos änkan, eller

2. vid makens död hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i  
minst fem år.

Om villkoret enligt första stycket 1 inte längre är uppfyllt, upp-  
hör rätten till 90-procentstillägg enligt denna punkt. Vid bedöm-  
ningen av rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 2 skall  
det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till 90-  
procentstillägg enligt första stycket 1 upphörde och som om äkten-  
skapet varat till den tidpunkten.

### *Änkor födda 1945 eller senare*

**8 §** En änka som är född 1945 eller senare har rätt till 90-  
procentstillägg om hon såväl vid utgången av 1989 som vid döds-  
fallet

1. har vårdnaden om och stadigvarande sammanbor med barn  
under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas  
hem eller hos änkan, eller

2. hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret enligt första stycket 1 inte längre är uppfyllt,  
upphör rätten till 90-procentstillägg enligt denna punkt. Vid be-  
dömningen av rätten till 90-procentstillägg enligt första stycket 2  
skall det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till

90-procentstillägg enligt första stycket 1 upphörde och som om äktenskapet varat till den tidpunkten.

### Om änkan gifter sig

9 § Änkepension får inte lämnas om änkan gifter sig. Upplöses äktenskapet inom fem år, lämnas dock änkepension på nytt.

## 10 kap. Beräkning av änkepension

### Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- änkor som inte har fyllt 65 år och som inte får ålderspension i 2–8 §§,
- minskning av 90-procentstillägg för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död i 9 §,
- avkortning av 90-procentstillägg när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng i 10–13 §§, och
- änkor som har fyllt 65 år eller som dessförinnan fått ålderspension i 14–21 §§.

### Änkor som inte har fyllt 65 år och som inte får ålderspension

#### *Änkor födda 1944 eller tidigare*

2 § Änkepension till en änka som är född 1944 eller tidigare lämnas för tid före den månad då änkan fyller 65 år, om inte något annat följer av 9–12 och 15–19 §§, enligt följande: Änkepensionen skall för år räknat motsvara summan av

1. 40 procent eller, om det efter den avlidne finns barn som har rätt till barnpension efter honom enligt 4 kap., 35 procent av
  - a) hel förtidspension enligt 4 eller 6 § för den avlidne, eller
  - b) inkomstgrundad ålderspension enligt 5 § för den avlidne, och
2. 90 procent av det prisbasbelopp som gällde för dödsfallsåret (90-procentstillägg).

3 § Underlaget för änkepensionen skall beräknas enligt 2 § 1 b om den avlidne vid tidpunkten för dödsfallet

1. fick inkomstgrundad ålderspension, eller
2. hade fyllt 65 år och hade rätt till inkomstgrundad ålderspension.

I annat fall skall beräkningen göras enligt 2 § 1 a.

4 § Vid beräkningen av förtidspension som avses i 2 § 1 a skall bestämmelserna i 13 kap. 2 § första stycket första och andra meningarna och andra stycket samt 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring, i bestämmelsernas lydelse före den 1 januari 2003, tillämpas.

Förtidspensionen skall beräknas som om

1. den avlidne skulle haft rätt till förtidspension om de bestämmelser som anges i första stycket fortfarande hade gällt, och
2. rätten till förtidspensionen hade inträtt vid tidpunkten för dödsfallet.

5 § Vid beräkningen av inkomstgrundad ålderspension som avses i 2 § 1 b skall följande bestämmelser tillämpas:

- E 11 kap. 6 § första stycket 1,
- E 11 kap. 8, 11, 24, 25 och 27–29 §§, samt
- 6 kap. 14–20 §§ lagen (2007:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

6 § Om den avlidne mannen var född 1954 eller senare skall änkepensionen enligt 2 § 1 beräknas som om mannen skulle ha fått hel förtidspension vid ingången av 2003. Bestämmelserna i 4 § första stycket skall då tillämpas.

#### *Änkor födda 1945 eller senare*

7 § Änkepension till en änka som är född 1945 eller senare lämnas för tid före den månad då änkan fyller 65 år med ett belopp som motsvarar det som skulle ha lämnats till kvinnan om mannen hade avlidit vid utgången av 1989.

Vid beräkningen av sådan änkepension tillämpas 2–5 §§.

8 § Beloppet enligt 2 § 1 skall beräknas på grundval av den förtidspension som skulle ha lämnats till mannen om denne hade fått rätt till hel sådan pension vid utgången av 1989 och om pensionen då hade beräknats med tillämpning av 13 kap. 3 § i den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Om mannen vid utgången av 1989 hade rätt till tilläggspension i form av ålderspension, skall dock beloppet enligt 2 § 1 beräknas med tillämpning av 12 kap. 2 § första och andra styckena lagen om allmän försäkring i deras lydelse vid utgången av 1989.

### **Minskning av 90-procentstillägg för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död**

9 § Om en änka med tillämpning av 9 kap. 7 § första stycket 2 eller 9 kap. 8 § första stycket 2 har rätt till 90-procentstillägg och inte hade fyllt 50 år vid mannens död eller vid den tidpunkt som avses i 9 kap. 7 § andra stycket eller 9 kap. 8 § andra stycket, skall 90-procentstillägget minskas enligt följande.

90-procentstillägget skall minskas med en femtondel för varje år som änkan är yngre än 50 år vid

1. mannens död, eller
2. den tidpunkt som avses i 9 kap. 7 § andra stycket eller 9 kap. 8 § andra stycket.

### **Avkortning av 90-procentstillägg när den avlidne inte kan tillgodoräknas 30 år med pensionspoäng**

*Änkor födda 1944 eller tidigare*

10 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas pensionspoäng för tilläggspension för minst 30 år, skall vid beräkningen av 90-procentstillägget hänsyn tas endast till så stor del av beloppet som motsvarar kvoten av

- det antal år för vilka pensionspoäng tillgodoräknas den avlidne och
- talet 30.

Vid beräkningen skall bestämmelserna i 4 § första stycket tillämpas.

**11 §** Vid tillämpning av 10 § gäller följande bestämmelser:

- E 11 kap. 4, 8, 24 och 27–29 §§, och
- 6 kap. 14–19 §§ lagen (2007:000) om införande av socialförsäkringsbalken.

**12 §** Avkortning av 90-procentstillägget enligt 10 och 11 §§ skall göras efter minskning av 90-procentstillägget enligt 9 §.

#### *Änkor födda 1945 eller senare*

**13 §** Bestämmelserna i 10–12 §§ gäller även för kvinnor som är födda 1945 eller senare med följande undantag:

- Vid beräkningen enligt 10 § skall inte andra stycket i den paragrafen tillämpas.
  - Hänsyn skall dessutom endast tas till det antal år med pensionspoäng som tillgodoräknats för den avlidne till och med 1989.
- Vid tillämpning av 10 och 11 §§ skall E 11 kap. 8 § inte gälla.

#### **Änkor som har fyllt 65 år eller som dessförinnan fått ålderspension**

##### *Grundläggande bestämmelser*

**14 §** Änkepension skall från och med den månad då en änka fyller 65 år beräknas med tillämpning av

1. 2 § 1 och 3 §, om änkan är född 1929 eller tidigare,
2. 2 § 1 och 3 § samt 16–19 §§, om änkan är född under något av åren 1930–1944, eller
3. 7, 8, 16 och 18–21 §§, dock utan 90-procentstillägg som avses i 2 § 2, om änkan är född 1945 eller senare.

**15 §** För en änka som får inkomstgrundad ålderspension före den månad hon fyller 65 år gäller följande

- Änkepensionen beräknas med tillämpning av 2–13 §§.
- Änkepensionen, förutom 90-procentstillägget, och ålderspensionen samordnas enligt 16–21 §§.

*Änkor födda något av åren 1930–1953*

**16 §** Om en änka, som är född något av åren 1930–1953, har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension i form av tilläggspension, skall änkepension lämnas endast i den utsträckning den efter eventuell samordning med omställningspension enligt 3 kap. 14 § överstiger ålderspensionen.

Vid tillämpningen av första stycket skall ankans ålderspension i form av tilläggspension beräknas enligt bestämmelserna i

- E 11 kap. 6 § första stycket 1, och
- E 11 kap. 8, 11, 12, 24, 25 och 27–29 §§.

*Änkor födda något av åren 1930–1944*

**17 §** Om en änka som avses i 16 § är född något av åren 1930–1944 har hon, oavsett vad som anges där, rätt till änkepension med sådant belopp att summan av änkepensionen och den inkomstgrundade ålderspensionen enligt 16 § skall motsvara en viss andel av summan av hennes ålderspension i form av tilläggspension, beräknad enligt samma paragraf, och den tilläggspension för den avlidne mannen som avses i 2 § 1. Änkepensionen får dock inte lämnas med högre belopp än vad som följer av 2 § 1.

Den andel som avses i första stycket uppgår till

1. 60 procent om änkan är född 1930,
2. 58 procent om änkan är född 1931,
3. 56 procent om änkan är född 1932,
4. 54 procent om änkan är född 1933,
5. 52 procent om änkan är född 1934, och
6. 50 procent om änkan är född något av åren 1935–1944.

*Sent uttag av ålderspension av änkor födda något av åren 1930–1953*

**18 §** Vid tillämpning av 16 och 17 §§ skall, om änkan tar ut inkomstgrundad ålderspension som avses i nämnda paragrafer vid en senare tidpunkt än från och med den månad då hon fyllt 65 år, hänsyn tas till den inkomstgrundade ålderspension i form av tilläggspension, beräknad enligt 16 §, som skulle ha betalats ut om hon haft rätt till pensionen från och med den månaden.

*Änkepension vid obetalda avgifter för änkor födda något av åren 1930–1953*

19 § Vid tillämpning av 16 och 17 §§ skall, om pensionspoäng till följd av bristande eller underlåten avgiftsbetalning inte har tillgodoräknats eller har minskats, hänsyn tas till den ålderspension i form av tilläggspension som skulle ha betalats ut om full avgift hade betalats.

*Änkor födda 1954 eller senare*

20 § Om en änka som är född 1954 eller senare har rätt till änkepension och för samma månad får inkomstgrundad ålderspension, lämnas änkepensionen endast i den utsträckning den, efter eventuell samordning med omställningspension enligt 3 kap. 14 §, överstiger ålderspensionen.

Inkomstpension och premiepension skall i detta sammanhang beräknas som om änkan endast hade tillgodoräknats pensionsrätt för inkomstpension och som om denna pensionsrätt hade utgjort 18,5 procent av pensionsunderlaget. I övrigt skall 18 och 19 §§ tillämpas.

21 § Vid beräkning enligt 20 § skall ett tillägg om en pensionspoäng enligt E 9 kap. 18, 19 och 21 §§ göras. Tillägget skall göras till det underlag som beräkningen av änkepensionen skall grunda sig på före samordning med kvinnans inkomstgrundade ålderspension.

På detta tillägg skall 7, 8 och 13 §§ tillämpas. Änkepension får emellertid inte betalas ut med högre belopp än vad som följer av 2 § 1.

## **11 kap. Garantipension till änkepension**

### **Innehåll**

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- rätten till garantipension till änkepension i 2–7 §§,
  - försäkringstid för den avlidne i 8–12 §§,
  - beräkning av garantipension till änkepension i 13–17 §§,

- minskning av garantipension för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död i 18 §, och
- avkortning av garantipension när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år i 19 och 20 §§.

## Rätten till garantipension till änkepension

### *Allmänna bestämmelser*

**2 §** En änka som är född 1944 eller tidigare och som är försäkrad enligt A 4 och 5 kap., har rätt till garantipension till änkepension enligt 13–20 §§. Sådan rätt finns dock endast om änkan var gift med den avlidne vid utgången av 1989 och vid tidpunkten för dödsfallet samt

1. hade vårdnaden om och stadigvarande sammanbodde med barn under 16 år, som vid makens död stadigvarande vistades i makarnas hem eller hos änkan, eller

2. vid makens död hade fyllt 36 år och varit gift med den avlidne i minst fem år.

Om villkoret i första stycket 1 inte längre är uppfyllt, upphör rätten till garantipension till änkepension enligt den punkten. Vid bedömningen av rätten till garantipension enligt första stycket 2 skall det i så fall anses som om mannen avlidit då rätten till pension enligt första stycket 1 upphörde och som om äktenskapet varat till den tidpunkten.

**3 §** En änka har rätt till garantipension endast om en försäkringstid om minst tre år kan tillgodoräknas för den avlidne enligt 8–12 §§.

**4 §** En änka har inte rätt till garantipension efter en man som hon inte levde tillsammans med vid dennes död, om hon efter det att sammanlevnaden med mannen upphörde varit sambo med en annan man som hon varit gift med eller har eller har haft barn med.

### *Med en änka likställd kvinna*

**5 §** Med en änka likställs i fråga om rätt till garantipension en ogift kvinna som är sambo med en ogift man vid hans död, om hon tidigare har varit gift med honom, eller har eller har haft barn med honom.

Den tid under vilken kvinnan oavbrutet varit sambo med mannen fram till dennes död, skall vid tillämpningen av 2 § första stycket 2 likställas med tid i ett äktenskap.

#### *Om änkan gifter sig eller sammanbor*

6 § Garantipension får inte lämnas om änkan

1. gifter sig, eller
2. är sambo med en man som hon varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om äktenskapet upplöses innan det varat i fem år eller om samboendet upphör inom samma tid, skall garantipensionen lämnas på nytt, om förutsättningarna i övrigt för rätt till sådan pension fortfarande är uppfyllda.

#### *Samordning med sjukersättning och aktivitetsersättning*

7 § Om en änka för samma månad har rätt till såväl garantipension till änkepension som sjukersättning eller aktivitetsersättning i form av garantiersättning, lämnas endast den till beloppet största av förmånerna.

### **Försäkringstid för den avlidne**

#### *Grundläggande bestämmelser*

8 § Garantipension till änkepension skall beräknas med hänsyn till den försäkringstid som kan tillgodoräknas för den avlidne till och med året före dödsfallet (faktisk försäkringstid).

Som försäkringstid för garantipension till änkepension skall även tillgodoräknas tid från och med det år då dödsfallet inträffade till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år (framtida försäkringstid).

*Beräkning av faktisk försäkringstid*

9 § Som faktisk försäkringstid skall sådan tid för bosättning m.m. räknas som utgör försäkringstid för garantipension enligt E 15 kap. 5–11 §§.

10 § Vid beräkning av sådan försäkringstid för bosättning i tidigare hemland som avses i E 15 kap. 7–9 §§ skall som försäkringstid för garantipension till änkepension även tillgodoräknas tid från och med det år då den avlidne fyllde 16 år till och med det år då han fyllde 24 år.

*Beräkning av framtida försäkringstid*

11 § Om det för den avlidne inte kan tillgodoräknas försäkringstid med minst fyra femtedelar av tiden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före dödsfallet gäller följande: En framtida försäkringstid skall beräknas som produkten av

- tidsperioden från och med året för dödsfallet till och med det år då den avlidne skulle ha fyllt 64 år, och

- kvoten av den försäkringstid som kan tillgodoräknas den avlidne från och med det år han fyllde 16 år till och med året före dödsfallsåret och fyra femtedelar av hela den faktiska tidsperioden från och med det år då han fyllde 16 år till och med året före dödsfallsåret.

Vid beräkningen skall försäkringstiden avrundas nedåt till närmaste hela antal månader.

*Avrundning*

12 § Den sammanlagda försäkringstiden för garantipension skall avrundas nedåt till närmaste hela antal år.

**Beräkning av garantipension till änkepension***Grundläggande bestämmelser*

13 § Beräkningen av garantipensionen skall grunda sig på den änkepension som änkan har rätt till.

Med änkepension avses även sådan efterlevandepension enligt utländsk lagstiftning som inte är att likställa med garantipension enligt denna avdelning.

**14 §** Om en änka, som inte har rätt till änkepension, har rätt till garantipension till änkepension och omställningspension, skall beräkningen av garantipension till änkepension grunda sig på omställningspensionen.

**15 §** Om en änka för tid före den månad då hon fyller 65 år får sådan ålderspension som skall samordnas med änkepension enligt 10 kap. 16–19 §§, skall garantipensionen beräknas med hänsyn till änkepensionen före det att änkepensionen samordnas med ålderspensionen.

#### *Basnivån*

**16 §** Garantipension till änkepension skall för år räknat, om inte annat anges i 18–20 §§, motsvara 2,13 prisbasbelopp (basnivån).

**17 §** Om en änka har rätt till änkepension eller omställningspension skall basnivån minskas med beloppet för den pensionen. Sådan minskning skall göras efter det att basnivån minskats eller avkortats enligt 18–20 §§.

#### **Minskning av garantipension för änkor som inte hade fyllt 50 år vid makens död**

**18 §** Om en änka med tillämpning av 2 § första stycket 2 har rätt till garantipension och inte hade fyllt 50 år vid mannens död eller vid den tidpunkt som avse i 2 § andra stycket, skall garantipensionens basnivå minskas enligt följande.

Garantipensionen skall minskas med en femtondel för varje år som änkan var yngre än 50 år vid

1. mannens död, eller
2. den tidpunkt som avses i 2 § andra stycket.

### **Avkortning av garantipension när den avlidnes försäkringstid understiger 40 år**

19 § Om det för den avlidne inte enligt 8–12 §§ kan tillgodoräknas 40 års försäkringstid för garantipension, skall vid beräkningen av garantipensionen hänsyn tas endast till så stor del av garantipensionens basnivå som motsvarar kvoten av

- det antal år för vilka försäkringstid tillgodoräknas den avlidne och
- talet 40.

20 § Avkortning av garantipensionens basnivå enligt 19 § skall göras efter minskning av garantipensionens basnivå enligt 18 §.

## **12 kap. Vissa gemensamma bestämmelser om efterlevandepension och efterlevandestöd**

### **Innehåll**

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- följsamhetsindexering i 2 §,
- samordning av efterlevandepension och efterlevandestöd med yrkesskadelivränta i 3–10 §§,
- ändring av beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd i 11–12 §§, och
- utbetalning av efterlevandepension och efterlevandestöd i 13–15 §§.

### **Följsamhetsindexering**

2 § Vid ingången av varje kalenderår skall barnpension, omställningspension och änkepension räknas om genom följsamhetsindexering enligt E 10 kap. 40 och 41 §§.

Om barnpension, omställningspension eller änkepension skall lämnas först från ett senare år än året för dödsfallet, skall pensionen beräknas som om den hade lämnats redan dödsfallsåret.

## Samordning av efterlevandepension och efterlevandestöd med yrkesskadelivränta

### *Allmänna bestämmelser*

**3 §** Efterlevandepension och efterlevandestöd skall minskas enligt 4–10 §§ för en efterlevande som har rätt till livränta (yrkesskadelivränta) på grund av obligatorisk försäkring enligt någon av följande upphävda lagar:

1. lagen (1916:235) om försäkring för olycksfall i arbete,
2. lagen (1929:131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar, eller
3. lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring.

Detsamma gäller en efterlevande som

1. enligt någon annan författning eller enligt regeringens beslut har rätt till annan livränta, som bestäms eller betalas ut av Försäkringskassan, eller
2. får livränta enligt utländsk lagstiftning om yrkesskadeförsäkring.

**4 §** Efterlevandepension och efterlevandestöd skall inte minskas på grund av livränta som lämnas enligt 14 och 15 kap.

Bestämmelser om hur efterlevandelivränta enligt arbetsskadeförsäkringen skall minskas på grund av efterlevandepension och efterlevandestöd finns i 15 kap.

**5 §** Har livränta eller del av livränta eller livränta för viss tid bytts ut mot ett engångsbelopp, skall det vid beräkning enligt 6–10 §§ anses som om livränta lämnas eller som om den livränta som lämnas har höjts med ett belopp som svarar mot engångsbeloppet enligt de försäkringstekniska grunder som tillämpas vid utbytet.

### *Barnpension och efterlevandestöd*

**6 §** Vid beräkningen skall summan av barnpension och efterlevandestöd minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som barnet för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen skall i första hand göras på efterlevandestödet. Avdrag på barnpension får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

7 § Barnpension får aldrig, på grund av bestämmelserna i 6 §, tillsammans med efterlevandestöd understiga en fjärdedel av det belopp som anges i 5 kap. 3 §.

#### *Omställningspension och garantipension till omställningspension*

8 § Vid beräkningen skall summan av omställningspension och garantipension till sådan pension minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen skall i första hand göras på garantipensionen. Avdrag på omställningspension får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

#### *Änkepension och garantipension till änkepension*

9 § Vid beräkningen skall summan av änkepension och garantipension till sådan pension minskas med tre fjärdedelar av varje livränta som överstiger en sjättedel av prisbasbeloppet och som den pensionsberättigade för samma tid har rätt till såsom efterlevande.

Minskningen skall i första hand göras på garantipensionen och därefter på sådan del av änkepension som avses i 10 kap. 2 § 2. Avdrag på sådan del av änkepension som avses i 10 kap. 2 § 1 får göras endast om den avlidne kunnat tillgodoräkna sig pensionspoäng för minst ett år när skadan inträffade.

10 § Änkepension får aldrig, på grund av bestämmelserna i 9 §, tillsammans med garantipension till änkepension för månad räknat understiga nio procent av prisbasbeloppet.

#### **Ändring av beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd**

11 § Ett beslut om efterlevandepension skall ändras om det för-  
anleds av en ändring som har gjorts beträffande den pensions-  
behållning eller den pensionspoäng som legat till grund för  
beräkningen av pensionen.

12 § Ett beslut om efterlevandepension i form av garantipension eller om efterlevandestöd skall ändras om storleken av garantipensionen eller efterlevandestödet påverkas av en ändring som gjorts i fråga om den inkomstrelaterade efterlevandepension eller änkepension som legat till grund för beräkningen av garantipensionen eller efterlevandestödet.

### Utbetalning av efterlevandepension och efterlevandestöd

#### *Allmänna bestämmelser*

13 § Efterlevandepension och efterlevandestöd skall betalas ut månadsvis. Årspension och efterlevandestöd som beräknas uppgå till högst 2 400 kronor skall dock, om det inte finns särskilda skäl, betalas ut i efterskott en eller två gånger per år. Efter överenskommelse med den efterlevande får utbetalning även i annat fall ske en eller två gånger per år.

#### *Avbrott i utbetalning*

14 § Uttag av efterlevandepension får avbrytas genom skriftlig anmälan till Försäkringskassan. Sådan anmälan skall ha kommit in till Försäkringskassan senast månaden före den månad som ändringen avser.

#### *Avrundning*

15 § När efterlevandepension och efterlevandestöd beräknas skall den totala årliga ersättningen avrundas till närmaste hela krontal som är delbart med tolv.

Om både garantipension eller efterlevandestöd och inkomstrelaterad efterlevandepension eller änkepension betalas ut samtidigt skall avrundningen ske på garantipensionen eller efterlevandestödet.

### **III Efterlevandeförmåner från arbetsskade- försäkringen m.m.**

#### **13 kap. Innehåll**

- 1 § I denna underavdelning finns
- allmänna bestämmelser om arbetsskadeersättning m.m. vid dödsfall i 14 kap., och
  - bestämmelser om efterlevandelivränta i 15 kap.

#### **14 kap. Allmänna bestämmelser om arbetsskade- ersättning m.m. vid dödsfall**

##### **Innehåll**

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- hänvisning till bestämmelser om arbetsskedeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning i 2 och 3 §§,
  - ersättningsformer och grundvillkor i 4 §,
  - begravningshjälp i 5 och 6 §§,
  - livränta efter försvunna försäkrade i 7 §, och
  - retroaktiv ersättning i 8 §.

##### **Hänvisning till bestämmelser om arbetsskedeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning**

2 § I C 20–23 kap. finns bestämmelser om ersättning från arbetsskedeförsäkringen till försäkrade förvärvsarbetande och vissa studerande vid arbetsskada. Dessa bestämmelser gäller också i tillämpliga delar i fråga om förmåner till efterlevande enligt denna underavdelning.

Första stycket gäller på motsvarande sätt i fråga om ersättning till efterlevande i form av personskadeersättning eller krigsskadeersättning vid skador som avses i C 24 och 25 kap.

3 § Det som i denna underavdelning anges i fråga om arbetsskada gäller även i fråga om skada som avses i C 24 och 25 kap.

## Ersättningsformer och grundvillkor

4 § Om en försäkrad har avlidit till följd av arbetsskada kan ersättning lämnas i form av

- begravningshjälp enligt 5 §, och
- efterlevandelivränta enligt 15 kap.

## Begravningshjälp

5 § Begravningshjälp lämnas med belopp som motsvarar 30 procent av prisbasbeloppet vid tiden för dödsfallet.

6 § Begravningshjälpen lämnas till den som enligt lag skall förvalta den avlidnes egendom.

## Livränta efter försvunna försäkrade

7 § Om en försäkrad har försvunnit och det kan antas att han eller hon har avlidit till följd av arbetsskada, gäller samma rätt till livränta som vid dödsfall. Visar det sig senare att den försäkrade är vid liv eller att han eller hon har avlidit av någon annan orsak än arbetsskada, upphör rätten till förmånen.

## Retroaktiv ersättning

8 § Rätten till ersättning går förlorad om en ansökan om efterlevandeförmåner inte görs inom sex år

- i fråga om begravningshjälp från dagen för dödsfallet, och
- i fråga om efterlevandelivränta från den dag ersättningen avser.

## 15 kap. Efterlevandelivränta

### Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- rätten till barnlivränta i 2–5 §§,
- rätten till omställningslivränta i 6–9 §§,
- förmånstiden i 10 och 11 §§,

- beräkning av efterlevandelivränta i 12 och 13 §§,
- ersättningsunderlag för efterlevandelivränta i 14–16 §§,
- begränsningsregler för flera livräntor i 17 §, och
- samordning av efterlevandelivränta med efterlevandepension i 18–20 §§.

### Rätten till barnlivränta

**2 §** Ett barn till en avliden som avses i 14 kap. 4 § har rätt till barnlivränta.

**3 §** Rätten till barnlivränta upphör när barnet fyller 18 år, om inte något annat följer av 4 §.

**4 §** Ett barn som har fyllt 18 år och som bedriver studier har rätt till barnlivränta även för studietiden, dock längst till och med juni månad det år då barnet fyller 20 år. Detta gäller dock endast om studierna och studietiden uppfyller de villkor som anges i 4 kap. 5 och 6 §§.

**5 §** Bestämmelserna om adoptivbarn i 4 kap. 3 § gäller även i fråga om rätt till barnlivränta.

### Rätten till omställningslivränta

#### *Allmänna bestämmelser*

**6 §** Omställningslivränta till efterlevande make till en avliden som avses i 14 kap. 4 § kan lämnas i form av

- omställningslivränta, och
- förlängd omställningslivränta.

Vad som sägs om make i detta kapitel tillämpas också i fråga om sådan efterlevande som avses i 6 kap. 4 §.

#### *Vem som kan få omställningslivränta*

**7 §** En efterlevande make har rätt till omställningslivränta under de närmare förutsättningar som anges i 6 kap. 3 §.

*Vem som kan få förlängd omställningslivränta*

**8 §** En efterlevande make har rätt till förlängd omställningslivränta under de närmare förutsättningar som anges i 6 kap. 6 och 7 §§.

*Omställningslivränta efter flera avlidna*

**9 §** Är någon för samma månad berättigad till omställningslivränta efter flera avlidna, lämnas livränta endast efter den sist avlidne eller, om livräntebeloppen är olika höga, det högsta beloppet.

**Förmånstiden**

**10 §** Bestämmelserna i 3 kap. 18–20 §§ om barnpension och omställningspension tillämpas även i fråga om barnlivränta respektive omställningslivränta.

**11 §** Omställningslivränta lämnas för den tid som anges i fråga om omställningspension i 6 kap. 5 §.

Förlängd omställningslivränta lämnas för tid som anges i fråga om förlängd omställningspension i 6 kap. 8 §.

**Beräkning av efterlevandelivränta***Barnlivränta*

**12 §** Barnlivränta för ett efterlevande barn motsvarar för år räknat 40 procent av det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§.

Har flera barn rätt till barnlivränta efter den försäkrade, skall procenttalet ökas med talet 20 för varje barn utöver det första. Det sammanlagda barnlivräntebeloppet skall därefter fördelas lika mellan barnen.

*Omställningslivränta*

**13 §** Omställningslivränta respektive förlängd omställningslivränta motsvarar, när den försäkrade även efterlämnar barn som har rätt till livränta efter honom eller henne, för år räknat 20 procent av det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§.

Om den försäkrade inte efterlämnar barn som har rätt till livränta efter honom eller henne, motsvarar livräntan 45 procent av ersättningsunderlaget.

### **Ersättningsunderlag för efterlevandelivränta**

#### *Grundläggande bestämmelser*

**14 §** Om den försäkrade fick livränta enligt C 22–25 kap. med anledning av förlust av arbetsförmågan till följd av skadan, skall livränta efter honom eller henne grundas på hans eller hennes egen livränta.

Livränta efter någon annan försäkrad skall grundas på vad som enligt C 22–25 kap. skulle ha utgjort livränta till honom eller henne vid förlust av arbetsförmågan, om sådan livränta skulle ha börjat lämnas vid tiden för dödsfallet.

#### *Tidigare arbetsskadeersättning*

**15 §** I den utsträckning det är skäligt skall till grund för beräkningen av livränta till efterlevande läggas även följande ersättningar som lämnades till den avlidne med anledning av tidigare arbets-skada:

1. Pension.
2. Livränta.
3. Annan ersättning som har trätt i stället för arbetsinkomst.

#### *Högsta ersättningsunderlag*

**16 §** Efterlevandelivränta får inte grundas på högre belopp än som motsvarar 7,5 prisbasbelopp vid den försäkrades död.

### **Begränsningsregler för flera livräntor**

**17 §** Om livräntorna till de efterlevande efter en försäkrad sammantagna överstiger det ersättningsunderlag som anges i 14–16 §§, skall livräntorna sättas ned proportionellt så att de tillsammans motsvarar detta underlag.

### Samordning av efterlevandelivränta med efterlevandepension

18 § Efterlevandelivränta skall minskas om den efterlevande samtidigt har rätt till efterlevandepension med anledning av den inkomstförlust som föranlett livräntan.

Minskningen görs genom att efterlevandelivräntan betalas ut endast i den utsträckning som den överstiger dessa förmåner.

19 § Efterlevandelivräntan skall även minskas enligt 18 § i fråga om pension som enligt utländskt system för social trygghet lämnas med anledning av arbetsskadan.

20 § Bestämmelserna i C 23 kap. 5 § om underlåten eller bristande avgiftsbetalning skall tillämpas också när det gäller minskning av efterlevandelivränta enligt 18 §.

## IV Efterlevandeskydd i form av premiepension

### 16 kap. Innehåll och inledande bestämmelser

#### Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- efterlevandeskydd före pensionstiden i 17 kap.,
- efterlevandeskydd under pensionstiden i 18 kap., och
- vissa gemensamma regler om premiepension till efterlevande i 19 kap.

#### Inledande bestämmelser

2 § Bestämmelser om premiepension finns i avd. E och i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten. I denna underavdelning finns bestämmelser om efterlevandeskydd inom premiepensionssystemet.

3 § Efterlevandeskydd i form av premiepension kan efter ansökan av pensionsspararen hos Premiepensionsmyndigheten meddelas som

- efterlevandeskydd före pensionstiden, eller
- efterlevandeskydd under pensionstiden.

## 17 kap. Efterlevandeskydd före pensionstiden

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- allmänna bestämmelser i 2 §,
  - samt bestämmelser om
  - rätten att teckna efterlevandeskydd i 3 §,
  - premiepensionens storlek, m.m. i 4 och 5 §§,
  - giltighetstiden för efterlevandeskyddet i 6–8 §§, och
  - vem som får premiepensionen i 9–13 §§.

### Allmänna bestämmelser

2 § Ett förordnande om efterlevandeskydd före pensionstiden innebär att det under fem år från pensionsspararens död betalas ut premiepension till hans eller hennes efterlevande.

### Rätten att teckna efterlevandeskydd

- 3 § Efterlevandeskydd för pensionsspararen skall meddelas om
1. pensionsspararen ännu inte har tagit ut någon del av sin premiepension,
  2. myndigheten bedömer att skyddet under minst ett år skall kunna bekostas på det sätt som anges i 5 §, och
  3. pensionsspararen
    - har barn under 20 år,
    - är gift, eller
    - är ogift men sambo med någon som är ogift och som spararen tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om en ansökan kommer in till Premiepensionsmyndigheten när pensionsspararen har fyllt 50 år, får efterlevandeskydd före pensionstiden meddelas endast efter en sådan familjehändelse som avses i 6 § andra stycket 2.

**Premiepensionens storlek, m.m.**

**4 §** Pensionsspararen får välja om premiepensionen till efterlevande, räknat per år, skall motsvara ett eller två inkomstbasbelopp. Det inkomstbasbelopp som gällde det år då pensionsspararen avled skall tillämpas under hela utbetalningsperioden.

**5 §** Efterlevandeskyddet bekostas av pensionsspararen genom att kostnaden för skyddet löpande dras av från tillgodohavandet på hans eller hennes premiepensionskonto.

**Giltighetstiden för efterlevandeskyddet**

**6 §** Efterlevandeskyddet börjar gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten.

I följande utsträckning börjar dock efterlevandeskyddet att gälla redan vid utgången av den månad ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten:

1. Till den del efterlevandeskyddet avser risken att pensionsspararen avlider som en direkt följd av olycksfall.

2. Om pensionsspararen inte hade fyllt 50 år när ansökan kom in och han eller hon högst tre månader dessförinnan hade gift sig eller fått barn. Om ett faderskap har blivit fastställt genom dom eller genom bekräftelse efter barnets födelse, räknas fristen från det att domen vann laga kraft eller bekräftelsen godkändes enligt 1 kap. 4 § föräldrabalken. Vid adoption räknas fristen från det att rättens beslut om tillstånd till adoptionen vann laga kraft.

**7 §** För att efterlevandeskyddet skall gälla när pensionsspararen avlider måste någon av förutsättningarna i 3 § första stycket 3 vara uppfylld.

**8 §** I följande fall upphör efterlevandeskyddet att gälla:

1. Om pensionsspararen anmäler till Premiepensionsmyndigheten att han eller hon avstår från efterlevandeskydd. Skyddet upphör i sådant fall att gälla vid utgången av den månad då anmälan kom in till myndigheten eller vid det senare månadsskifte som har angetts i anmälan.

2. Om pensionsspararen begär att få ut premiepension, upphör efterlevandeskyddet vid ingången av den första månad för vilken premiepension skall betalas ut.

3. Om tillgodohavandet på premiepensionskontot inte längre är tillräckligt stort för att bekosta skyddet. Skyddet upphör dock i sådant fall tidigast 30 dagar från det att Premiepensionsmyndigheten har sänt ett meddelande till pensionsspararen om att skyddet kommer att upphöra.

### Vem får premiepensionen?

9 § Vid förordnande om efterlevandeskydd före pensionstiden kan premiepension till efterlevande lämnas endast till personer inom den krets som avses i 3 § första stycket 3. Pensionsspararen kan genom ett skriftligt meddelande till Premiepensionsmyndigheten bestämma vilken eller vilka av dessa personer som skall få premiepensionen.

Pensionsspararen får genom nytt skriftligt meddelande till myndigheten ändra det som har bestämts enligt första stycket.

10 § Pensionsspararens barn har rätt att få pensionsbelopp under hela utbetalningsperioden, om de är under 20 år vid pensionsspararens död. Om ett pensionsbelopp skall betalas ut till flera barn, skall det delas lika mellan dem.

11 § Om pensionsspararen inte enligt 9 § har bestämt vem eller vilka som skall få premiepensionen eller om det pensionsspararen har bestämt inte kan verkställas, skall pensionen lämnas till den avlidne pensionsspararens make eller sambo. Finns inte make eller sambo, skall pensionen lämnas till pensionsspararens barn.

12 § Om den som är berättigad till pensionen avlider under utbetalningsperioden, övergår rätten till pensionen till den som då har den bästa rätten enligt 9 och 11 §§.

13 § För den som har fått rätt till premiepension till efterlevande enligt förordnade om efterlevandeskydd före pensionstiden gäller de bestämmelser som avser pensionsspararen i

1. E 12 kap. 5 § om premiepensionskonto,

2. 4 § lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten om återbäring, och

3. 7 § lagen med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten om information till pensionsspararna.

## **18 kap. Efterlevandeskydd under pensionstiden**

### **Innehåll**

**1 §** I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§,
- samt bestämmelser om
- rätten att teckna efterlevandeskydd i 4 och 5 §§,
- premiepensionens storlek i 6 §,
- giltighetstiden för efterlevandeskyddet i 7 och 8 §§, och
- vem som får premiepensionen i 9 och 10 §§.

### **Allmänna bestämmelser**

**2 §** Ett förordnande om efterlevandeskydd under pensionstiden innebär att det vid pensionsspararens död till hans eller hennes efterlevande make eller sambo betalas ut livsvarig premiepension till efterlevande.

**3 §** En ansökan om efterlevandeskydd under pensionstiden skall göras samtidigt med att pensionsspararen första gången begär att få ut premiepension.

Om pensionsspararen senare gifter sig eller inleder ett sådant samboförhållande som avses i 4 §, får ansökan göras inom tre månader från det att äktenskapet ingicks eller samboförhållandet inleddes. Detta gäller dock inte om pensionsspararen var gift eller sambo med samma person när spararen första gången begärde att få ut premiepension.

### **Rätten att teckna efterlevandeskydd**

**4 §** Efterlevandeskydd för pensionsspararen skall meddelas om pensionsspararen

- är gift, eller

– är ogift men sambo med någon som är ogift och som spararen tidigare har varit gift med eller har eller har haft barn med.

**5 §** Efterlevandeskyddet gäller bara om pensionsspararen vid sin död var gift eller sambo med den person med vilken han eller hon var gift eller sambo vid ansökan om skyddet.

I fråga om sambor krävs också att inte någon av dem var gift med någon annan vid dödsfallet.

### **Premiepensionens storlek**

**6 §** Omfattningen av efterlevandeskyddet skall beräknas med utgångspunkt i tillgodohavandet på pensionsspararens premiepensionskonto. Pensionsspararens egen premiepension skall då räknas om.

Beräkningarna skall göras så att pensionsspararens egen premiepension och premiepensionen till efterlevande blir lika stora när samma andel av pensionen tas ut.

### **Giltighetstiden för efterlevandeskyddet**

**7 §** Efterlevandeskyddet börjar i fall som avses i 3 § första stycket att gälla vid ingången av den första månad för vilken premiepension skall lämnas till pensionsspararen.

I fall som avses i 3 § andra stycket börjar efterlevandeskyddet att gälla vid det första månadsskiftet ett år efter det att ansökan kom in till Premiepensionsmyndigheten.

**8 §** Om äktenskapet eller samboförhållandet upplöses på annat sätt än genom dödsfall, skall Premiepensionsmyndigheten på begäran av pensionsspararen räkna om försäkringen till att gälla bara på spararens liv.

### **Vem får premiepensionen?**

**9 §** Premiepension till efterlevande vid förordnande om efterlevandeskydd under pensionstiden lämnas endast till en sådan person som avses i 4 §.

**10 §** För den som fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 9 §, gäller sedan pensionsspararen avlidit de bestämmelser som avser pensionsspararen med undantag för

- E 4 kap. 3 § om tidigaste tidpunkt för uttag av pension,
- 17 kap. i denna avdelning,
- övriga bestämmelser i detta kapitel, och
- H 4 kap. 8 §.

## **19 kap. Vissa gemensamma bestämmelser om premiepension till efterlevande**

### **Innehåll**

**1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om

- uttag av premiepension i 2 §,
- ändring av beräkningsunderlag och pensionsrätt i 3 §,
- utbetalning av premiepension i 4 §, och
- närmare föreskrifter i 5 §.

### **Uttag av premiepension**

**2 §** Premiepension till efterlevande lämnas utan ansökan från och med månaden efter den då pensionsspararen eller den som tidigare hade rätt till pensionen har avlidit.

Den som har fått rätt till premiepension till efterlevande enligt 18 kap. får återkalla sitt uttag av premiepension, och ändra den andel av pensionen som tas ut. I sådana fall gäller E 4 kap. 10 §. Vid nytt uttag efter återkallelse och vid ökat uttag gäller bestämmelserna om ansökan i H 7 kap. 4 § och bestämmelserna om förmanstid efter ansökan i E 4 kap. 4 §.

### **Ändring av beräkningsunderlag och pensionsrätt**

**3 §** I ärenden om premiepension till efterlevande tillämpas bestämmelserna i

- E 18 kap. 2–4 §§ om ändring av beräkningsunderlag för allmän ålderspension, och
- E 12 kap. 29–33 §§ om ändrad pensionsrätt, såvitt gäller premiepension till efterlevande enligt 18 kap.

### Utbetalning av premiepension

4 § Bestämmelserna i E 19 kap. om utbetalning av allmän ålderspension gäller även premiepension till efterlevande.

### Närmare föreskrifter

5 § Närmare föreskrifter för verkställighet av balkens bestämmelser om efterlevandeskydd meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

## AVD. G BOSTADSSTÖD

### I Inledande bestämmelser

#### 1 kap. Innehåll, definitioner och förklaringar

##### Innehåll

1 § I denna avdelning finns bestämmelser om socialförsäkringsförmåner i form av bidrag till kostnader för bostad m.m. (bostadsstöd).

Förmåner enligt denna avdelning är

- bostadsbidrag till barnfamiljer eller till personer i åldern 18–28 år, och
- bostadstillägg till den som får sjukersättning, pension eller vissa liknande förmåner.

2 § I denna underavdelning finns inledande bestämmelser om bostadsstöden samt förklaringar till hur vissa termer och uttryck används i avd. G. Det finns definitioner och förklaringar också i de enskilda underavdelningarna i avdelningen.

Vidare finns bestämmelserna om

- bostadsbidrag i underavdelning II, och
- bostadstillägg i underavdelning III.

##### Försäkring och ansökan, m.m.

3 § En förmån enligt denna avdelning lämnas endast till den som har ett gällande försäkringsskydd för förmånen enligt A 4 och 5 kap.

Bestämmelser om anmälan och ansökan samt vissa gemensamma bestämmelser om förmåner och handläggning finns i avd. H.

### II Bostadsbidrag

#### 2 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns

- allmänna bestämmelser om bostadsbidrag i 3 kap. samt bestämmelser om

- rätten till bostadsbidrag i 4 kap.,
- beräkning av bostadsbidrag i 5 kap., och
- särskild handläggningsordning i 6 kap.

### 3 kap. Allmänna bestämmelser om bostadsbidrag

#### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- inledande bestämmelser i 2–4 §§
- samt bestämmelser om
- definitioner i 5 §,
  - personer som likställs med makar i 6 §, och
  - en bevisregel i 7 §.

#### Inledande bestämmelser

2 § Bostadsbidrag lämnas dels i form av bidrag till kostnader för bostad, dels i form av särskilt bidrag för hemmavarande barn.

3 § Rätten till bostadsbidrag och bidragets storlek är beroende av den försäkrades bidragsgrundande inkomst och de andra omständigheter som anges i denna underavdelning.

4 § Bostadsbidrag betalas ut löpande som preliminärt bidrag, beräknat efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst. Bostadsbidraget bestäms slutligt i efterhand på grundval av den fastställda bidragsgrundande inkomsten.

#### Definitioner

- 5 § När det gäller bostadsbidrag avses med
1. hushåll: barnfamiljer, makar utan barn och ensamstående utan barn,
  2. barn: den som är under 18 år eller som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395), och
  3. makar: makar som lever tillsammans.

### Personer som likställs med makar

6 § När det gäller bostadsbidrag skall sambor likställas med makar om samborna

1. har eller har haft gemensamt barn, eller
2. är folkbokförda på samma adress.

### Bevisregel

7 § När det gäller bostadsbidrag skall personer som är gifta med varandra anses bo tillsammans om inte den som ansöker om bostadsbidrag eller den som får bidraget visar något annat.

## 4 kap. Rätten till bostadsbidrag

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§ samt bestämmelser om
  - barnfamiljer i 4–9 §§,
  - hushåll utan barn i 10 och 11 §§, och
  - förmånstiden i 12–15 §§.

### Allmänna bestämmelser

#### *Bidrag till kostnader för bostad*

2 § Bostadsbidrag i form av bidrag till kostnader för bostad kan lämnas till

- barnfamiljer, och
- hushåll utan barn.

Sådant bidrag lämnas endast till en försäkrad som bor i en bostad som han eller hon äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt. Det krävs dessutom att den försäkrade är folkbokförd i bostaden. Om det finns särskilda skäl, får bidrag dock lämnas för kostnaderna för en bostad där den försäkrade inte är folkbokförd.

*Särskilt bidrag*

**3 §** Bostadsbidrag i form av särskilt bidrag kan lämnas till familjer med barn som avses i 4, 7 och 8 §§.

**Barnfamiljer***Hushåll med hemmavarande barn*

**4 §** Bostadsbidrag lämnas till en försäkrad som har vårdnaden om och varaktigt bor tillsammans med barn.

Bostadsbidrag lämnas även för barn som för vård eller undervisning inte varaktigt bor hemma men vistas hemma under minst så lång tid varje år som motsvarar normala skolfrier.

**5 §** Om ett barns föräldrar inte lever tillsammans men har gemensam vårdnad om barnet, har den förälder som barnet är folkbokfört hos rätt till bostadsbidrag enligt 4 och 8 §§.

*Försäkrade som tidvis bor med barn*

**6 §** Bostadsbidrag lämnas även till en försäkrad som på grund av vårdnad eller umgänge tidvis har barn boende i sitt hem.

Bostadsbidrag enligt första stycket lämnas endast för bostäder som

- omfattar minst två rum utöver kök eller kokvrå, och
- har en bostadsyta som uppgår till minst 40 kvadratmeter.

*Barn i familjehem m.m.*

**7 §** Bostadsbidrag lämnas till en försäkrad som efter en myndighets beslut har tagit emot barn för vård i familjehem, om barnet beräknas bo i hemmet under minst tre månader.

**8 §** Bor barnet i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende, lämnas bidrag även till föräldern eller föräldrarna, om det finns särskilda skäl.

*Barn som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp*

9 § Bestämmelserna i 4–8 §§ gäller endast i tillämpliga delar i fråga om barn som är över 18 år och som får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

**Hushåll utan barn**

10 § Bostadsbidrag lämnas till en försäkrad som har fyllt 18 år.

11 § Bostadsbidrag enligt 10 § lämnas inte om den försäkrade eller dennes make

1. har fyllt 29 år,
2. har barn som berättigar till bostadsbidrag till barnfamiljer, eller
3. får bostadstillägg eller på grund av bestämmelser om inkomstprövning inte får sådant tillägg.

**Förmånstiden**

12 § Bidrag lämnas från och med månaden efter den då rätten till bidrag har uppkommit till och med den månad då rätten till bidrag har ändrats eller upphört.

Om rätten till bidrag uppkommit eller upphört den första dagen i en månad, skall dock bidraget lämnas eller upphöra från och med den månaden.

13 § Ett beslut om bidrag får avse längst tolv månader.

14 § Bidrag får inte lämnas för längre tid tillbaka än ansökningsmånaden. Bidrag får dock lämnas för en längre tid tillbaka, om en ansökan om bidrag avseende höjning av hyra eller avgift ges in till Försäkringskassan inom en månad från den dag den försäkrade fick kännedom om hyres- eller avgiftshöjningen.

15 § Om ett barn avlider i en barnfamilj som avses i 4–9 §§ och familjen redan har ansökt om eller får bostadsbidrag får bidraget lämnas som om barnet alltjämt levde till och med den sjätte månaden efter dödsfallet. Detta gäller längst till och med den månad då familjen flyttar från bostaden.

## 5 kap. Beräkning av bostadsbidrag

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- bidragsgrundande inkomst i 2–13 §§,
  - bostadskostnader i 14 §,
  - beräkning av bostadsbidrag för barnfamiljer i 15–22 §§,
  - beräkning av bostadsbidrag för hushåll utan barn i 23–27 §§,
- och
- undantag när bidragsbehov saknas i 28 §.

### Bidragsgrundande inkomst

#### *Huvudregler*

- 2 § Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av
1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
  2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 §,
  3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 5 §,
  4. del av egen och barns förmögenhet enligt 6–10 §§,
  5. del av barns inkomst av kapital enligt 11 och 12 §§, och
  6. vissa andra inkomster enligt 13 §.

- 3 § Den bidragsgrundande inkomsten skall avse samma kalenderår som bostadsbidraget och skall anses vara lika fördelad på varje månad i kalenderåret.

#### *Inkomstslaget näringsverksamhet*

- 4 § Överskottet eller underskottet av en näringsverksamhet enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ökas respektive minskas med
1. avdrag enligt 16 kap. 32 § inkomstskattelagen för utgift för egen pension intill ett belopp motsvarande ett halvt prisbasbelopp,
  2. avdrag för avsättning till periodiseringsfond enligt 30 kap. inkomstskattelagen,

3. avdrag för avsättning till expansionsfond enligt 34 kap. inkomstskattelagen, och
4. avdrag för underskott från tidigare beskattningsår enligt 40 kap. inkomstskattelagen, samt minskas respektive ökas med
5. återfört avdrag för avsättning till periodiseringsfond, och
6. återfört avdrag för avsättning till expansionsfond.

#### *Inkomstslaget kapital*

**5 §** Överskottet eller underskottet i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ökas respektive minskas med gjorda avdrag i inkomstslaget, dock inte

1. avdrag för kapitalförluster till den del de motsvarar kapitalvinster som tagits upp som intäkt enligt 42 kap. 1 § inkomstskattelagen,

2. uppskovsavdrag enligt 47 kap. inkomstskattelagen vid byte av bostad, och

3. avdrag för negativ räntefördelning enligt 33 kap. inkomstskattelagen.

Överskottet eller underskottet enligt första stycket skall minskas respektive ökas med statligt räntebidrag för den bostad för vilken bostadsbidrag söks, om bidraget tagits upp som intäkt.

#### *Förmögenhet*

**6 §** Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kr, avrundad nedåt till helt tiotusental kronor.

I den sammanlagda förmögenheten ingår förmögenhet för varje försäkrad samt för varje barn som avses i 4 kap. 4 och 9 §§.

**7 §** Tillägg för makars förmögenhet skall fördelas på makarna i förhållande till deras respektive andel av den sammanlagda förmögenheten.

Tillägg för barns förmögenhet skall fördelas lika mellan makar.

8 § Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt, beräknad med bortseende från privatbostadsfastighet eller bostadsrätt för vilken bostadsbidrag söks och skulder med säkerhet i denna egendom.

*Vissa undantag för barns förmögenhet*

9 § Som ett barns förmögenhet räknas inte ett belopp som motsvarar ersättning som barnet

1. har fått med anledning av personskada eller kränkning, om ersättningen inte avser ersättning för kostnader, eller

2. har fått från en försäkring med anledning av att barnet ådragit sig skada genom olycksfall eller sjukdom, om ersättningen inte avser ersättning för sakskada.

Första stycket gäller även en fordran som avser sådana ersättningar. Om ersättningen till någon del är skattepliktig enligt inkomstskattelagen (1999:1229) gäller undantaget beloppet före beskattning.

10 § Vid beräkningen av ett barns förmögenhet skall sådana tillgångar undantas som barnet har förvärvat genom

1. gåva eller testamente,

2. förmånstagarförordnande vid försäkring eller pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, och

3. avkastning av och sådant som trätt i stället för sådan egendom som avses i 1 eller 2.

Ett undantag enligt första stycket förutsätter dock att förvärvet har skett från någon annan än barnets förmyndare och att det är förenat med villkor

– som innebär att egendomen skall stå under förvaltning av någon annan än förmyndaren, utan bestämmanderätt för denne, och

– som anger vem som i stället skall utöva förvaltningen.

*Barns inkomst av kapital*

11 § Om ett eller flera barn som avses i 4 kap. 4 och 9 §§ har överskott i inkomstslaget kapital, skall till den försäkrades bidragsgrundande inkomst läggas varje barns överskott i inkomstslaget kapital i den utsträckning som överskottet överstiger 1 000 kronor.

Vid beräkning av överskott i inkomstslaget kapital tillämpas 5 § första stycket.

12 § Tillägg enligt 11 § skall fördelas lika mellan makar.

*Vissa andra inkomster*

13 § Med vissa andra inkomster enligt 2 § 6 avses

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte skall tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 2 kap. studiestöds-lagen (1999:1395) samt rekryteringsbidrag till vuxenstuderande enligt lagen (2002:624) om rekryteringsbidrag till vuxenstuderande,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad, och

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år skall beaktas för det senare året.

**Bostadskostnader**

14 § När det gäller bostadsbidrag beaktas bostadskostnader i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

## Beräkning av bostadsbidrag för barnfamiljer

### *Grundläggande bestämmelser*

**15 §** Bostadsbidrag beräknas enligt 17–22 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 117 000 kronor för en försäkrad, eller för makar 58 500 kronor för var och en av dem, skall bidraget minskas med 20 procent av den överskjutande inkomsten.

**16 §** Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

### *Bidrag till kostnader för bostad*

**17 §** Bostadsbidrag lämnas månadsvis som bidrag till kostnader för bostad med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som för familjer med

- ett barn överstiger 2 000 kronor men inte 3 000 kronor,
- två barn överstiger 2 000 kronor men inte 3 300 kronor, och
- tre eller flera barn överstiger 2 000 kronor men inte 3 600 kronor.

**18 §** Om en förälder är under 29 år och inte får särskilt bidrag enligt 22 §, skall bidrag enligt 17 § beräknas på den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor.

**19 §** Om bostadskostnaden överstiger de belopp som anges i 17 §, lämnas bidrag med 50 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till

- 5 300 kronor för familjer med ett barn,
- 5 900 kronor för familjer med två barn, och
- 6 600 kronor för familjer med tre eller flera barn.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

**20 §** Vid tillämpning av bestämmelserna om bostadskostnader i 17 och 19 §§ skall Försäkringskassan bortse från bostadskostnader som avser bostadsytor som överstiger

1. 80 kvadratmeter för hushåll med ett barn,
2. 100 kvadratmeter för hushåll med två barn,

3. 120 kvadratmeter för hushåll med tre barn,
4. 140 kvadratmeter för hushåll med fyra barn, och
5. 160 kvadratmeter för hushåll med fem eller flera barn.

Större bostadsytor än som anges i första stycket får beaktas, om någon medlem av familjen är funktionshindrad.

**21 §** Utan hinder av 20 § första stycket skall Försäkringskassan beakta bostadskostnader upp till följande belopp per månad:

1. 3 000 kronor för hushåll med ett barn,
2. 3 300 kronor för hushåll med två barn,
3. 3 600 kronor för hushåll med tre barn,
4. 3 900 kronor för hushåll med fyra barn, och
5. 4 200 kronor för hushåll med fem eller flera barn.

#### *Särskilt bidrag*

**22 §** Bostadsbidrag lämnas månadsvis som särskilt bidrag med

- 600 kronor till familjer med ett barn,
- 900 kronor till familjer med två barn, och
- 1 200 kronor till familjer med tre eller flera barn.

#### **Beräkning av bostadsbidrag för hushåll utan barn**

##### *Grundläggande bestämmelser*

**23 §** Bostadsbidrag beräknas enligt 25–27 §§.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger 41 000 kronor för en försäkrad, eller 58 000 kronor för makar, skall bidraget minskas med en tredjedel av den överskjutande inkomsten.

**24 §** Bidrag som beräknas till mindre belopp än 1 200 kronor för helt år betalas inte ut.

##### *Bidrag till kostnader för bostad*

**25 §** Bostadsbidrag lämnas med 75 procent av den del av bostadskostnaden per månad som överstiger 1 800 kronor men inte 2 600 kronor.

**26 §** Om bostadskostnaden överstiger det belopp som anges i 25 § lämnas bostadsbidrag med 50 procent av den överskjutande bostadskostnaden per månad upp till 3 600 kronor.

Högre bostadskostnad än som anges i första stycket får beaktas, om den försäkrade eller hans eller hennes make är funktionshindrad.

**27 §** Vid tillämpning av bestämmelserna om bostadskostnader i 25 och 26 §§ skall Försäkringskassan bortse från bostadskostnader som avser bostadsytor som överstiger 60 kvadratmeter.

Större bostadsyta än som anges i första stycket får beaktas, om den försäkrade eller hans eller hennes make är funktionshindrad.

### **Undantag när bidragsbehov saknas**

**28 §** Om det är uppenbart att den försäkrade på grund av hushållets inkomst eller förmögenhet eller någon annan omständighet inte behöver det bostadsbidrag som kan beräknas, får Försäkringskassan efter särskild utredning avslå en ansökan om bidrag eller dra in eller sätta ned bidraget.

Ett sådant beslut får fattas trots att viss inkomst eller förmögenhet inte skall räknas in i den bidragsgrundande inkomsten.

## **6 kap. Särskilda handlägningsregler för bostadsbidrag**

### **Innehåll**

**1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om

- preliminärt bostadsbidrag i 2–5 §§,
- slutligt bostadsbidrag i 6–8 §§,
- omprövning vid ändrade förhållanden i 9 och 10 §§, och
- utbetalning till annan än den försäkrade i 11 och 12 §§.

### **Preliminärt bostadsbidrag**

**2 §** Preliminärt bostadsbidrag beräknas efter en uppskattad bidragsgrundande inkomst och skall så nära som möjligt motsvara det slutliga bostadsbidrag som kan antas komma att bestämmas.

3 § För försäkrade som har inkomst av näringsverksamhet skall den bidragsgrundande inkomsten antas vara minst lika hög som den som fastställts vid det senaste taxeringsbeslutet, om inte den försäkrade visar särskilda skäl för att inkomsten skall uppskattas till lägre belopp.

4 § Vid tillämpningen av 4 kap. 15 § skall bostadsbidraget beräknas som om barnet fortfarande levde och grundas på barnets ekonomiska förhållanden månaden före dödsfallet.

5 § Preliminärt bostadsbidrag betalas ut med ett månadsbelopp, som avrundas nedåt till närmaste jämna hundratal kronor.

### Slutligt bostadsbidrag

6 § Slutligt bostadsbidrag bestäms för varje kalenderår under vilket preliminärt bidrag har betalats ut. Slutligt bostadsbidrag bestäms efter den tidpunkt då taxeringsbeslut enligt 4 kap. 2 § taxeringslagen (1990:324) senast skall ha meddelats.

7 § Bestäms det slutliga bostadsbidraget till högre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas ut. Bestäms det slutliga bostadsbidraget till lägre belopp än det som för samma år har betalats ut i preliminärt bidrag, skall skillnaden betalas tillbaka enligt vad som anges i avdelning H 5 kap. 9 och 11–15 §§.

Belopp under 1 200 kronor skall varken betalas ut eller betalas tillbaka.

8 § På belopp som skall betalas ut eller betalas tillbaka enligt 7 § första stycket skall ränta och avgift betalas i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

### Omprövning vid ändrade förhållanden

9 § Beslut om preliminärt bidrag skall ändras om något har inträffat som påverkar storleken av bidraget. Försäkringskassan får avstå från att besluta om ändring, om ändringen endast i liten utsträckning påverkar bidraget.

10 § Om den försäkrades taxering ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, skall ett nytt slutligt bostadsbidrag bestämmas. Detta gäller dock endast om den försäkrade begär det inom ett år från det att beslutet om taxeringsändring meddelades eller om Försäkringskassan tar upp frågan inom samma tid.

En fråga om nytt slutligt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp senare än två år från den dag det slutliga bostadsbidraget bestämdes, om inte taxeringsändringen motsvarar en väsentlig höjning eller sänkning av bostadsbidraget.

### Utbetalning till annan än den försäkrade

11 § På begäran av den försäkrade får Försäkringskassan besluta att bidraget skall betalas ut till någon annan än honom eller henne.

12 § Om det finns synnerliga skäl, får Försäkringskassan på framställning av socialnämnden betala ut bidraget till en lämplig person eller till nämnden.

## III Bostadstillägg

### 7 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns

- allmänna bestämmelser om bostadstillägg i 8 kap. samt bestämmelser om
- rätten till bostadstillägg i 9 kap,
- beräkning av bostadstillägg i 10 kap, och
- särskild handläggningsordning i 11 kap.

## 8 kap. Allmänna bestämmelser om bostadstillägg

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- inledande bestämmelse i 2 §
  - samt bestämmelser om
  - personer som likställs med ogifta i 3 §, och
  - personer som likställs med gifta i 4 §.

### Inledande bestämmelse

- 2 § Bostadstillägg är ett inkomstprövat tillägg till vissa andra socialförsäkringsförmåner och lämnas i form av
- bostadstillägg, och
  - särskilt bostadstillägg.

### Personer som likställs med ogifta

3 § När det gäller bostadstillägg likställs med ogift person en bidragsberättigad person som är gift men stadigvarande lever åtskild från sin make, om inte särskilda skäl talar mot detta.

### Personer som likställs med gifta

4 § När det gäller bostadstillägg likställs med gift person en bidragsberättigad person som är sambo med någon som han eller hon har varit gift med eller har eller har haft barn med.

Om inte skäl visas för annat skall detsamma gälla i fråga om en vuxen person som lever tillsammans med en annan vuxen person, utan att de är gifta med varandra, om de är folkbokförda på samma adress.

## 9 kap. Rätten till bostadstillägg

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- inledande bestämmelser i 2 §
  - samt bestämmelser om
  - vilka förmåner som kan ge rätt till bostadstillägg i 3–7 §§,
  - bostadskostnader i 8 och 9 §§,
  - samordning med bostadsbidrag i 10 §, och
  - förmånstiden i 11 och 12 §§,

### Inledande bestämmelser

- 2 § Bostadstillägg till vissa andra förmåner lämnas enligt 3–7 §§.  
Den som får bostadstillägg kan dessutom få särskilt bostadstillägg.

### Vilka förmåner kan ge rätt till bostadstillägg?

#### *Huvudregler*

- 3 § Bostadstillägg kan lämnas till den som får:
1. sjukersättning eller aktivitetsersättning,
  2. hel allmän ålderspension,
  3. änkepension, eller
  4. pension eller invaliditetsförmån enligt lagstiftningen i en stat som ingår i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, under förutsättning att förmånen motsvarar svensk pension eller ersättning enligt 1–3.

#### *Särskilt om änkepension*

- 4 § Bostadstillägg kan också lämnas till en änka som inte får änkepension enbart på grund av samordningsbestämmelserna i F 3 kap. 14 §

**5 §** Bostadstillägg lämnas trots bestämmelserna i 3 och 4 §§ inte till en kvinna som

1. är född 1945 eller senare och får änkepension på grund av dödsfall efter 2002 eller,
2. enbart får änkepension för tid från och med den månad då hon fyller 65 år.

#### *Särskilt om ålderspension*

**6 §** Bostadstillägg lämnas trots bestämmelserna i 3 § inte till en pensionär som enbart får ålderspension för tid före den månad då han eller hon fyller 65 år.

#### *Särskilt om vilande sjukersättning eller aktivitetsersättning*

**7 §** Bostadstillägg kan också lämnas när sjukersättning eller aktivitetsersättning har vilandeförklarats enligt C 18 kap. 14–16 §§ eller har dragits in i fall som avses i H 3 kap. 16–19 §§.

### **Bostadskostnader**

**8 §** Bostadstillägg lämnas endast för den bostad där den försäkrade har sitt huvudsakliga boende (permanentbostaden). För bostad i särskild boendeform lämnas bostadstillägg endast för boende i lägenhet eller för boende i en- och tvåbäddsrum.

**9 §** Bostadstillägg lämnas inte för sådan bostadskostnad som fastställs med beaktande av den försäkrades inkomst.

### **Samordning med bostadsbidrag**

**10 §** Bostadstillägg lämnas inte för bostadskostnad till den del bostadskostnaden motsvaras av preliminärt bostadsbidrag enligt 6 kap.

## Förmånstiden

11 § Bostadstillägg lämnas från och med den månad som anges i ansökan, dock inte för längre tid tillbaka än tre månader före ansökningsmånaden.

12 § Ett beslut om bostadstillägg får avse en tid av tolv månader. Om det finns särskilda skäl får bostadstillägg beviljas för längre tid, dock längst för 36 månader.

## 10 kap. Beräkning av bostadstillägg

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- allmänna bestämmelser i 2–6 §§
  - samt bestämmelser om
  - bidragsgrundande inkomst i 7–15 §§,
  - reduceringsinkomst i 16–19 §§,
  - häktade eller intagna m.fl. i 20 §,
  - beräkning av bostadstillägg i 21–25 §§, och
  - beräkning av särskilt bostadstillägg i 26–30 §§,

### Allmänna bestämmelser

#### *Beräkningsunderlag*

- 2 § Storleken på bostadstillägget är beroende av den försäkrades, och om den försäkrade är gift, även makens
- bidragsgrundande inkomst, och
  - reduceringsinkomst.

#### *Bidragsgrundande inkomst*

- 3 § När det gäller bostadstillägg avses med bidragsgrundande inkomst den inkomst enligt 7–15 §§ för år räknat, som någon kan antas komma att få under den närmaste tiden.

4 § I fråga om en försäkrad som är gift beräknas den bidragsgrundande inkomsten för den försäkrade och hans eller hennes make var för sig.

#### *Reduceringsinkomst*

5 § När det gäller bostadstillägg avses med reduceringsinkomst den bidragsgrundande inkomst som återstår efter det att beräkning gjorts enligt 16–19 §§.

6 § I fråga om makar skall reduceringsinkomsten för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda reduceringsinkomst.

### **Bidragsgrundande inkomst**

#### *Grundläggande bestämmelse*

7 § Den bidragsgrundande inkomsten är summan av

1. ett uppskattat överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),
2. ett uppskattat överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 8 §,
3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 9 § för året före det år då ansökan om bostadstillägg görs,
4. del av förmögenhet enligt 10–14 §§, och
5. vissa andra inkomster enligt 15 §.

#### *Inkomstslaget näringsverksamhet*

8 § Överskottet eller underskottet av en näringsverksamhet beräknat enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ökas respektive minskas i enlighet med vad som anges i 5 kap. 4 § 1 och 4.

*Inkomstslaget kapital*

9 § Överskottet eller underskottet i inkomstslaget kapital enligt 41 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229) skall ökas respektive minskas i enlighet med vad som anges i 5 kap. 5 § första stycket.

*Förmögenhet*

10 § Förmögenhet enligt 7 § 4 beräknas per den 31 december året före det år då ansökan om bostadstillägg görs.

11 § Tillägg till den bidragsgrundande inkomsten skall göras med 15 procent av den sammanlagda förmögenhet som överstiger 100 000 kronor för den som är ogift och 200 000 kronor för makar. Det framräknade förmögenhetsbeloppet avrundas nedåt till helt tusental kronor.

12 § I fråga om makar skall värdet av förmögenhet för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda förmögenhet efter avdrag enligt 11 §.

13 § Som förmögenhet räknas den skattepliktiga förmögenheten enligt lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt.

14 § Vid tillämpning av 13 § skall det bortses från värdet av sådan privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som avses i 2 kap. 13 respektive 18 § inkomstskattelagen (1999:1229) och som utgör den försäkrades permanentbostad samt från skulder med säkerhet i denna egendom.

För försäkrade som har sin bostad i särskild boendeform skall detsamma gälla i fråga om värdet av privatbostadsfastighet eller privatbostadsrätt som utgör permanentbostad för den försäkrades make.

*Vissa andra inkomster*

15 § Med vissa andra inkomster enligt 7 § 5 avses detsamma som i 5 kap. 13 § 1–3 samt ersättning från avtalsgruppsjukförsäkringar för sjukfall som inträffat före år 1991.

## Reduceringsinkomst

### *Grundläggande bestämmelser*

#### 16 § Reduceringsinkomsten är

summan av

1. sjukersättning eller aktivitetsersättning eller pension enligt 9 kap. 3 §,
  2. pension eller invaliditetsförmån som lämnas enligt utländsk lagstiftning,
  3. inkomst av kapital enligt 7 § 3,
  4. del av förmögenhet enligt 7 § 4, och
  5. 80 procent av övriga delar av den bidragsgrundande inkomsten,
- minskad med ett fribelopp enligt 17–19 §§.

### *Fribelopp*

17 § Det fribelopp som avses i 16 § skall motsvara 2,17 prisbasbelopp för den som är ogift och 1,935 prisbasbelopp för den som är gift.

18 § Om den försäkrade får sjukersättning eller aktivitetsersättning eller motsvarande utländsk förmån skall i stället för vad som anges i 17 § ett avdrag göras med ett belopp som motsvarar garantinivån för hel sådan ersättning enligt C 17 kap. 17 och 18 §§. Detta gäller dock längst till och med månaden före den då den försäkrade fyller 65 år.

19 § Om den försäkrade får mer än en förmån som enligt 9 kap. 3 och 4 §§ berättigar till bostadstillägg, skall avdrag göras enligt 17 eller 18 § efter vad som är mest förmånligt för honom eller henne.

### **Häktade eller intagna, m.fl.**

20 § När den bidragsgrundande inkomsten och reduceringsinkomsten beräknas skall Försäkringskassan bortse från sådan förändring i utbetalning av aktivitetsersättning, sjukersättning,

pensionsförmåner, äldreförsörjningsstöd och livränta som föranleds av att den försäkrade

- är häktad,
- är intagen i kriminalvårdsanstalt,
- är intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård, eller
- på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende som avses i socialtjänstlagen (2001:453).

### Beräkning av bostadstillägg

**21 §** Bostadstillägg skall motsvara differensen mellan den försäkrades

- bostadskostnad enligt 22–24 §§ och
- den del av reduceringsinkomsten som anges i 25 §.

**22 §** Från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år beaktas 91 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 4 670 kronor för den som är ogift och 2 335 kronor för den som är gift. För annan tid gäller beloppen 4 500 kronor respektive 2 250 kronor.

För var och en av makar skall bostadskostnaden beräknas till hälften av deras sammanlagda bostadskostnad.

**23 §** Vid boende i tvåbäddsrum i särskild boendeform beaktas inte bostadskostnader till den del de överstiger 2 250 kronor per månad för var och en av de boende.

**24 §** Vid beräkningen av bostadskostnad enligt 22 §, för makar den gemensamma, skall även hemmavarande barns andel av bostadskostnaden räknas med under förutsättning att barnet inte har fyllt 20 år och inte är självförsörjande. Detsamma skall gälla så länge barnet får förlängt barnbidrag eller studiehjälp enligt 2 kap. studiestödslagen (1999:1395).

25 § Bostadstillägget skall minskas med 62 procent av reduceringsinkomsten till den del den inte överstiger ett prisbasbelopp. Till den del reduceringsinkomsten överstiger detta belopp minskas bostadstillägget med 50 procent av inkomsten.

### Beräkning av särskilt bostadstillägg

#### *Huvudregel*

26 § Särskilt bostadstillägg skall lämnas med det belopp som den försäkrades inkomster efter avdrag för skälig bostadskostnad understiger en skälig levnadsnivå i övrigt, allt räknat per månad.

#### *Skälig bostadskostnad*

27 § Från och med den månad då den försäkrade fyller 65 år är beloppet för skälig bostadskostnad enligt 26 § högst

- 5 870 kronor för den som är ogift, och
- 2 935 kronor för den som är gift.

För annan tid gäller beloppen 5 700 kronor respektive 2 850 kronor.

#### *Skälig levnadsnivå i övrigt*

28 § Beloppet för skälig levnadsnivå i övrigt enligt 26 § är en tolfte del av

- 1,294 prisbasbelopp för den som är ogift, och
- 1,084 prisbasbelopp för den som är gift.

#### *Inkomster*

29 § Vid tillämpning av 26 § skall följande inkomster beaktas:

1. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 1 och 2 efter avdrag för den skatte- och avgiftssats som följer av tillämplig skattetabell enligt 11 kap. 6 § skattebetalningslagen (1997:483). Om det för den försäkrade inte kan beslutas någon tillämplig skattetabell skall den skatte- och avgiftssats användas

som följer av den skattetabell som skulle ha varit tillämplig om sådant beslut hade kunnat fattas.

2. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 3 efter avdrag med 30 procent.

3. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 4.

4. Den del av den bidragsgrundande inkomsten som avses i 7 § 5.

5. Bostadstillägg enligt 21 §.

30 § Inkomsterna enligt 29 § 1–3 skall sammanlagda alltid anses utgöra lägst en tolftedel av det för den försäkrade gällande fribeloppet enligt 17–19 §§ efter avdrag för beräknad preliminär skatt enligt 29 § 1. I fråga om makar skall inkomsterna för var och en av dem beräknas utgöra hälften av deras sammanlagda inkomster.

## **11 kap. Särskilda handläggningsregler för bostadstillägg**

### **Innehåll**

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- omprövning vid ändrade förhållanden i 2–4 §§, och
- utbetalning av bostadstillägg i 5 och 6 §§.

### **Omprövning vid ändrade förhållanden**

2 § Bostadstillägget skall omprövas när något förhållande som påverkar tilläggets storlek har ändrats.

3 § Bostadstillägget får räknas om utan föregående underrättelse om den del av årsinkomsten ändras som utgörs av

- en förmån som betalas ut av Försäkringskassan,
- pension enligt utländsk lagstiftning, eller
- avtalspension eller motsvarande ersättning som följer av kollektivavtal.

Det som anges i första stycket gäller också när sådant belopp som avses i 10 kap. 17–19 §§ ändras.

**4 §** En ändring av bostadstillägget skall gälla från och med månaden efter den månad då anledningen till ändring har uppkommit. En ändring av bostadstillägget skall dock gälla från och med den månad under vilken de förhållanden har uppkommit som förleder ändringen, om förhållandena avser hela den månaden. Gäller det höjning av tillägget skall även 9 kap. 11 § beaktas.

### **Utbetalning av bostadstillägg**

**5 §** Bostadstillägg skall betalas ut månadsvis. Årsbeloppet skall avrundas till närmaste hela krontal som är delbart med tolv.

**6 §** Bostadstillägg som understiger 25 kronor per månad betalas inte ut. Om särskilt bostadstillägg ingår eller om äldreförsörjningsstöd betalas ut, skall dock bostadstillägget alltid betalas ut.

# AVD. H VISSA GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

## I Inledande bestämmelser

### 1 kap. Innehåll

1 § I denna avdelning finns

- gemensamma bestämmelser om förmåner m.m. i underavdelning II,
- gemensamma bestämmelser om handläggning m.m. i underavdelning III, och
- vissa organisatoriska bestämmelser i underavdelning IV.

## II Gemensamma bestämmelser om förmåner m.m.

### 2 kap. Innehåll

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- förmåner vid intagning i anstalt eller vård på institution m.m. i 3 kap.,
- andra gemensamma regler om förmåner i 4 kap., och
- återkrav i 5 kap.

### 3 kap. Förmåner vid intagning i anstalt eller vård på institution m.m.

#### Innehåll

1 § I detta kapitel finns

- allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§  
samt bestämmelser om
- familjeförmåner i 4–11 §§
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,

- förmåner till efterlevande i 30–34 §§,
- bostadsstöd i 35 och 36 §§, och
- gemensamma regler i 37–40 §§.

### Allmänna bestämmelser

**2 §** Ersättningar enligt denna balk skall enligt vad som anges i detta kapitel dras in, minskas eller betalas ut till annan för försäkrade som är häktade, intagna i anstalt eller vårdas på institution eller dylikt.

**3 §** Såsom intagen räknas även den som olovligen avvikit från häkte eller kriminalvårdsanstalt eller som vistas utom kriminalvårdsanstalt med anledning av permission.

### Familjeförmåner

#### *Graviditetspenning och föräldrapenningsförmåner*

**4 §** Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om graviditetspenning och tillfällig föräldrapenning.

**5 §** Om en kvinna vid tiden för förlossningen är intagen i kriminalvårdsanstalt eller ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, får Försäkringskassan på framställning av föreståndaren för inrättningen besluta att den föräldrapenning som kvinnan har rätt till skall betalas ut till föreståndaren.

#### *Barnbidrag*

**6 §** Om socialnämnden begär det får Försäkringskassan besluta att familjehemsförälder till ett barn som har placerats av socialnämnden skall få barnbidraget.

Har ett barn placerats i enskilt hem av någon annan än socialnämnden, får Försäkringskassan besluta att familjehemsföräldern skall få barnbidraget om den som annars skulle få bidraget begär det.

7 § Om ett barn vid ingången av en viss månad vårdas i ett hem för vård eller boende inom socialtjänsten, har det kommunala organ som svarar för vårdkostnaden rätt att få barnbidraget för den månaden som bidrag till täckning av kostnaderna för vården. Uppkommer överskott, skall detta redovisas till den bidragsberättigade.

#### *Underhållsstöd*

8 § Underhållsstöd lämnas inte för sådan kalendermånad då barnet under hela månaden

1. på statens bekostnad får vård på institution eller annars kost och logi,
2. bor i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, eller
3. vårdas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten.

#### *Vårdbidrag*

9 § För den som vårdas på en institution som tillhör eller till vars drift det betalas ut bidrag från staten, en kommun eller ett lands-ting, lämnas vårdbidrag endast om vården kan beräknas pågå högst sex månader. Detsamma gäller om han eller hon vårdas utanför institutionen genom dess försorg eller i annat fall vårdas utanför en sådan institution och staten, kommunen eller landstinget är huvudman för vården.

10 § Är den beräknade vårdtiden längre än sex månader kan vårdbidrag, trots vad som anges i 9 §, lämnas för ett svårt sjukt barn under högst tolv månader om en förälder i betydande omfattning regelbundet behöver vara närvarande på institutionen som en del av behandlingen av barnet.

11 § Om den för vilken bidrag på grund av 9 § inte lämnas tillfälligt inte vårdas genom huvudmannens försorg, lämnas ersättning för sådan tid om denna uppgår till minst tio dagar per kvartal eller till minst tio dagar i följd.

## Förmåner vid sjukdom eller arbetsskada

### *Sjukpenning*

12 § Sjukpenning lämnas inte för tid när den försäkrade

1. fullgör någon annan tjänstgöring enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt än grundutbildning som är längre än 60 dagar,
2. är intagen i sådant hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga med stöd av 3 § i samma lag,
3. är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt, eller
4. i annat fall än som anges i 2 eller 3 av någon annan orsak än sjukdom tagits om hand på det allmännas bekostnad.

13 § För varje dag då en försäkrad, som får sjukpenning, vistas i ett sådant familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol eller narkotika, skall han eller hon betala för sitt uppehälle på begäran av den som svarar för vårdkostnaderna.

14 § Utan hinder av 12 § lämnas sjukpenning till försäkrad som avses under 3 i den paragrafen vid sjukdom som inträffar när han eller hon får vistas utom anstalt och bereds tillfälle att förvärvsarbета.

### *Rehabiliteringspenning*

15 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om rehabiliteringspenning.

### *Sjukersättning och aktivitetsersättning*

16 § Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är

- häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt, eller
- intagen i ett hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga för verkställighet av sluten ungdomsvård.

Förmåner lämnas dock från och med den trettionde dagen före frigivningen.

17 § Utan hinder av 16 § lämnas sjukersättning och aktivitetsersättning för tid när ett fängelsestraff verkställs utanför kriminalvårdsanstalt enligt 33 a § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

18 § Försäkringskassan får medge en nära anhörig, som för sitt uppehälle är beroende av den försäkrade, rätt att helt eller delvis få sjukersättning eller aktivitetsersättning som enligt 16 § annars inte skall lämnas. Utbetalning av del av förmån till nära anhörig skall i första hand ske från inkomstrelaterad ersättning.

19 § Om den som får sjukersättning eller aktivitetsersättning vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan, skall han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när den försäkrade vistas utanför en kriminalvårdsanstalt enligt 34 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

#### *Arbetsskadeersättning m.m.*

20 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om sjukpenning enligt C 21, 24 och 25 kap.

Bestämmelserna i 16–19 §§ tillämpas även i fråga om livränta till den försäkrade enligt C 22, 24 och 25 kap.

#### *Smittbärrarpenning*

21 § Bestämmelserna i 12–14 §§ tillämpas även i fråga om smittbärrarpenning.

#### *Närståendepenning*

22 § Bestämmelserna i 12 och 14 §§ tillämpas även i fråga om närståendepenning.

## Särskilda förmåner vid funktionshinder

### *Handikappersättning*

**23 §** Bestämmelserna i 9 och 11 §§ tillämpas även i fråga om handikappersättning.

### *Assistansersättning*

**24 §** Assistansersättning lämnas inte för tid när den funktionshindrade

1. vårdas på en institution som tillhör staten, en kommun eller ett landsting,

2. vårdas på en institution som drivs med bidrag från staten, en kommun eller ett landsting,

3. bor i en gruppboende, eller

4. vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

**25 §** Om det finns särskilda skäl kan assistansersättning lämnas även för tid när den funktionshindrade vårdas för kortare tid på sjukhus eller deltar i verksamhet enligt 24 § 4.

## Förmåner vid ålderdom

**26 §** Bestämmelserna i 27–29 §§ gäller allmän ålderspension och äldreförsörjningsstöd. När det gäller äldreförsörjningsstöd tillämpas även vad som sägs om bostadstillägg i 35 och 36 §§.

**27 §** Den försäkrade skall betala för sitt uppehälle för varje dag som han eller hon

– är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt, eller

– vistas i familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan.

Vid vistelse i ett familjehem eller ett hem för vård eller boende gäller detta endast när staten bekostar vistelsen.

28 § Den försäkrade skall inte betala för sitt uppehälle när ett fängelsestraff verkställs utanför kriminalvårdsanstalt enligt 33 a § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

29 § Den försäkrade skall inte betala för sitt uppehälle när han eller hon är berättigad till sjukersättning eller livränta men förmånen enligt 16 eller 20 § inte skall lämnas.

### Förmåner till efterlevande

#### *Omställnings-, änke- och garantipension*

30 § Om den som får omställnings- eller änkepension och garantipension till sådan pension sedan minst trettio dagar i följd är intagen i kriminalvårdsanstalt eller är häktad skall, från och med den trettioförsta dagen, garantipensionen lämnas med högst ett belopp som innebär att denna tillsammans med omställnings- eller änkepensionen uppgår till 4,5 procent av prisbasbeloppet i månaden.

Denna begränsning gäller inte för tid när den pensionsberättigades fängelsestraff verkställs utanför kriminalvårdsanstalt enligt 33 a § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

31 § Om den som får en förmån som avses i 30 § första stycket vistas i ett familjehem eller hem för vård eller boende inom socialtjänsten på grund av skyddstillsyn med särskild behandlingsplan skall han eller hon för varje dag betala för sitt uppehälle när staten bekostar vistelsen. Detsamma gäller för tid när en pensionsberättigad vistas utanför en kriminalvårdsanstalt enligt 34 § lagen om kriminalvård i anstalt.

32 § Bestämmelserna i 30 och 31 §§ gäller endast under förutsättning att den pensionsberättigade inte får allmän ålderspension eller äldreförsörjningsstöd.

*Efterlevandestöd*

**33 §** Om ett barn sedan minst trettio dagar i följd på statens bekostnad vårdats på anstalt eller annars fått kost och bostad, får efterlevandestöd inte lämnas. Sådan förmån får dock lämnas för tid när barnet är inackorderat vid sameskola.

**34 §** I fråga om en elev i specialskola får efterlevandestöd lämnas utan hinder av bestämmelserna i 33 § för tid när eleven vistas utom skolan. För sådan tid skall 11 § tillämpas på motsvarande sätt.

**Bostadsstöd**

**35 §** Om någon som har rätt till bostadstillägg vistas eller bor i en särskild boendeform eller i ett liknande boende är han eller hon berättigad till bostadstillägg för sin ursprungliga permanentbostad under högst sex månader från det att Försäkringskassan har bedömt vistelsen eller boendet i den särskilda boendeformen som stadigvarande.

**36 §** I fråga om den som är intagen i kriminalvårdsanstalt och avtjänar fängelsestraff som överstiger två år lämnas bostadstillägg under längst två månader efter det att vistelsen i kriminalvårdsanstalt inleddes eller fängelsestraffet började verkställas på något annat sätt. Bostadstillägg får dock lämnas för tiden från och med den tredje månaden före den månad då frigivning skall ske eller från och med den månad under vilken fängelsestraff verkställs utanför kriminalvårdsanstalt enligt 33 a § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt.

**Gemensamma bestämmelser***Ersättning endast för del av kalendermånad*

**37 §** Skall ersättning betalas ut endast för del av en kalendermånad, beräknas ersättningen för varje dag till en trettiondel av månadsbeloppet och avrundas till närmaste högre krontal. Detsamma gäller om garantipension till omställnings- eller änkepension skall minskas enligt 30 § för del av kalendermånad.

*Hur den försäkrade skall betala för sitt uppehålle*

38 § När den försäkrade skall betala för sitt uppehålle sker betalningen genom att Försäkringskassan, efter skatteavdrag enligt skattebetalningslagen (1997:483), gör avdrag från ersättningen när den skall betalas ut.

När det gäller graviditetspenning, särskild föräldrapenning, sjukpenning och smittbärapenning skall det innehållna beloppet betalas ut till den som har begärt avdraget.

39 § Avdraget för uppehålle uppgår till 80 kronor för dag.

När det gäller graviditetspenning, särskild föräldrapenning, sjukpenning, rehabiliteringspenning och smittbärapenning får avdraget utgöra högst en tredjedel av ersättningens belopp efter skatteavdrag. I övriga fall får avdraget utgöra högst en tredjedel av förmånernas månadsbelopp efter skatteavdrag delat med 30. Avdraget på förmånen skall avrundas till närmaste lägre krontal.

40 § Om den försäkrade samtidigt får flera ersättningar enligt denna balk skall endast ett avdrag göras från de sammantagna förmånerna.

## **4 kap. Andra gemensamma bestämmelser om förmåner**

### **Innehåll**

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- sammanträffande av förmåner vid retroaktiv utbetalning i 2–5 §§,
  - sjukdom, skada eller dödsfall på grund av brott i 6–8 §§,
  - utmätning, pantsättning och överlåtelse av fordran i 9–11 §§,
  - preskription i 12–15 §§, och
  - skadestånd i 16 och 17 §§,

### **Sammanträffande av förmåner vid retroaktiv utbetalning**

2 § Om en ersättning enligt denna balk eller någon annan författning har betalats ut efter beslut av Försäkringskassan eller en arbetslöshetskassa till en försäkrad och en annan ersättning senare

beviljas honom eller henne retroaktivt enligt balken för samma tid som den tidigare utbetalade ersättningen avser gäller följande. Avdrag på den retroaktiva ersättningen skall göras med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut för perioden om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

**3 §** Vid utbetalning av äldreförsörjningsstöd för förfluten tid till en bidragsberättigad, vars make tidigare har fått en sådan förmån för samma tid, skall den senare förmånen minskas på sådant sätt att det sammanlagda beloppet under denna tid motsvarar de ersättningar som skulle ha betalats ut om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Första stycket gäller även bostadstillägg.

**4 §** Vid utbetalning av efterlevandepension för tid före ansökningsmånaden skall beloppet minskas om det för samma tid tidigare har betalats ut efterlevandepension till någon annan efterlevande. Minskningen skall ske med det belopp som överstiger vad som skulle ha betalats ut om beslut om båda ersättningarna hade fattats samtidigt.

Första stycket gäller även efterlevandelivränta.

**5 §** Om någon som har rätt till periodisk ersättning enligt denna balk i väsentlig omfattning har fått sin försörjning genom ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) utan villkor om återbetalning, skall retroaktivt beviljad ersättning på begäran av socialnämnden betalas ut till nämnden till den del den motsvarar vad nämnden sammanlagt har betalat ut till honom eller henne samt till hans eller hennes familjs försörjning för den tid som den retroaktiva ersättningen avser. Detta gäller även om bistånd inte har mottagits under hela den tiden.

Det som anges i första stycket gäller inte assistansersättning eller sjuklön från en arbetsgivare.

### **Sjukdom, skada eller dödsfall på grund av brott**

**6 §** Ersättning på grund av sjukdom eller skada som betalas ut av Försäkringskassan får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen har ådragit sig sjukdomen eller skadan

vid uppsåtligt brott som han eller hon har dömts för genom dom som har vunnit laga kraft.

**7 §** Efterlevandepension, efterlevandestöd eller efterlevandelivränta skall dras in om den som är berättigad till ersättningen genom brottslig gärning uppsåtligen har berövat den avlidne livet eller medverkat till brottet enligt 23 kap. 4 eller 5 § brottsbalken.

Förmånerna får även dras in eller sättas ned, om den efterlevande på något annat sätt än som sägs i första stycket har vållat dödsfallet genom en handling för vilken ansvar ådömts honom eller henne genom dom som vunnit laga kraft.

**8 §** Om någon inom den krets som avses i F 17 kap. 3 § första stycket 3 har begått ett brott som anges i 100 a § lagen (1927:77) om försäkringsavtal mot pensionsspararen eller mot någon annan inom samma krets, eller har medverkat till ett sådant brott på det sätt som sägs i 100 a § lagen om försäkringsavtal, skall det som där föreskrivs om förlust av rätt till försäkringsersättning gälla rätt till premiepension till efterlevande.

Detsamma gäller om den som skulle ha haft rätt till premiepension till efterlevande enligt F 18 kap. 4 § har begått ett brott som anges i 100 a § lagen om försäkringsavtal mot pensions-spararen eller har medverkat till ett sådant brott på det sätt som sägs där.

### **Utmätning, pantsättning och överlåtelse av fordran**

**9 §** En försäkrads fordran på ersättning som inestår hos Försäkringskassan får inte utmätas. En fordran på sådan ersättning får inte heller pantsättas eller överlätas innan den är tillgänglig för lyftning.

**10 §** Bestämmelserna i 9 § hindrar inte utmätning enligt vad som föreskrivs i 7 kap. utskönningsbalken.

**11 §** Bestämmelserna i 9 § gäller även för tillgodohavande på premiepensionskonto.

## Preskription

### *Huvudregler*

12 § Om en ersättning som beslutats enligt denna balk inte har lyfts före utgången av andra året efter det då beloppet blev tillgängligt för lyftning, är fordran på beloppet preskriberad. Detta gäller inte sjuklön som betalas ut av en arbetsgivare.

Preskriptionslagen (1981:130) gäller inte för en enskilds fordringar på pension enligt balken om inte annat följer av första stycket.

### *Barnbidrag*

13 § Om barnbidrag inte har lyfts före utgången av året efter det då bidraget blev tillgängligt för lyftning är fordran på beloppet preskriberad.

### *Underhållsstöd*

14 § Om beslutat underhållsstöd som hänför sig till en viss månad inte har lyfts inom sex månader efter utgången av den månaden, är fordran på beloppet preskriberad.

### *Bilstöd*

15 § Om beslutat bilstöd inte har använts inom sex månader från det att den som beviljats bilstöd fått besked om att stödet kan betalas ut är fordran på beloppet preskriberad.

## Skadestånd

16 § Om någon har rätt till ersättning enligt denna balk, är detta inte något hinder mot att göra gällande anspråk på skadestånd utöver ersättningen.

17 § Ersättning enligt denna balk får inte återkrävas från den som är skyldig att betala skadestånd till den ersättningsberättigade.

Första stycket gäller inte i fråga om sjuklön som betalas av arbetsgivaren.

## 5 kap. Återkrav

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- återbetalning av ersättning i 2–10 §§,
  - eftergift i 11–14 §§, och
  - avdrag på ersättning (kvittning) i 15–18 §§.

### Återbetalning av ersättning

#### *Huvudregler*

2 § Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten skall besluta om återbetalning av ersättning som den har beslutat enligt denna balk, om den försäkrade eller den som annars har fått ersättningen har orsakat att denna har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp genom att

1. lämna oriktiga uppgifter, eller
2. underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Detsamma gäller om ersättning i annat fall har lämnats felaktigt eller med ett för högt belopp och den som fått ersättningen har insett eller skäligen borde ha insett detta.

3 § I fråga om efterlevandepension, efterlevandestöd, livränta till efterlevande och premiepension till efterlevande kan återbetalningskrav ställas även då förutsättningarna i 2 § första stycket är uppfyllda när det gäller den avlidne.

#### *Minskad pensionsrätt m.m.*

4 § Har inkomst-, tillägs- eller efterlevandepension betalats ut och minskas därefter pensionsrätt eller pensionspoäng på grund av bristande eller underlåten avgiftsbetalning enligt E 9 kap. 9 och

21 §§ skall Försäkringskassan besluta om återbetalning av för mycket utbetald pension.

5 § Om en tjänsteman enligt 2 § lagen (2002:125) om överföring av värdet av pensionsrättigheter till och från Europeiska gemenskaperna har överfört värdet av pensionsrätt för inkomstpension och värdet av rätt till tilläggspension till gemenskaperna och den fastställda pensionsrätten för inkomstpension eller fastställda pensionspoäng därefter har sänkts, skall Försäkringskassan enligt 6 § återkräva av honom eller henne det som har överförts för mycket.

6 § Återkrav enligt 5 § skall ske om sänkningen beror på att pensionsgrundande inkomst av annat förvärvsarbete har sänkts eller på att pensionsrätt eller pensionspoäng inte borde ha tillgodoräknats till följd av bestämmelserna i E 9 kap. 9 och 21 §§ om bristande eller underlåten avgiftsbetalning. I andra fall skall beloppet återkrävas endast om den som överfört värdet av pensionsrättigheter genom att lämna oriktiga uppgifter eller genom att underlåta att fullgöra en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har orsakat att pensionsrätt eller pensionspoäng har fastställts felaktigt eller med ett för högt belopp.

#### *Närmare om premiepension*

7 § När det gäller premiepension skall Premiepensionsmyndigheten besluta om återbetalning enligt 2 § bara om felet belastar övriga pensionssparare eller kan innebära en avsevärd påverkan på framtida utbetalningar av pension till pensionsspararen. Detta gäller också i fråga om premiepension till efterlevande.

Det felaktigt utbetalade beloppet skall vid återkrav ökas med basränta enligt 19 kap. 3 § skattebetalningslagen (1997:483) från utbetalningsdagen till och med dagen för Premiepensionsmyndighetens beslut om återkrav.

*Underhållsstöd*

8 § Har underhållsstöd lämnats felaktigt eller med för högt belopp, skall Försäkringskassan besluta om återkrav av beloppet från den som det har betalats ut till, även om förutsättningarna enligt 2 § inte är uppfyllda.

*Bostadsbidrag*

9 § Har bostadsbidrag lämnats felaktigt eller med för högt belopp skall Försäkringskassan besluta om återbetalning även i andra fall än som avses i 2 § eller i bestämmelserna om slutlig avstämning enligt G 6 kap. 7 §.

*Intermistiska beslut*

10 § Om ett sådant interimistiskt beslut som avses i 9 kap. 2 § har fattats och det senare bestäms att ersättning inte skall lämnas eller skall lämnas med lägre belopp är den försäkrade inte skyldig att betala tillbaka utbetalad ersättning i andra fall än som anges i 2 §.

**Eftergift***Huvudregel*

11 § Om det finns särskilda skäl får Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten helt eller delvis efterge krav på återbetalning enligt 2–10 §§.

*Bostadsbidrag*

12 § När det gäller bostadsbidrag skall det vid bedömning av om det finns särskilda skäl för eftergift särskilt beaktas vilken förmåga sökanden och dennes medsökande har att kunna betala tillbaka bidraget.

13 § Om sökanden eller dennes medsökande medvetet eller av oaktsamhet lämnat felaktiga uppgifter till grund för bedömningen av rätten till bostadsbidrag, får kravet på återbetalning inte efterges.

**14 §** För att rätten till eftergift skall kunna prövas när det gäller bostadsbidrag skall skyldigheten enligt 7 kap. 45–48 §§ att anmäla ändrade förhållanden ha fullgjorts av sökanden och dennes medsökande. Om de inte har anmält ändrade förhållanden kan eftergift ändå prövas om de inte skäligen borde ha insett att de var skyldiga att göra en sådan anmälan.

### Avdrag på ersättning (kvittning)

#### *Allmänna bestämmelser*

**15 §** Avdrag på ersättning enligt denna balk får göras med skäligt belopp om den ersättningsberättigade enligt beslut av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten är återbetalningsskyldig för en ersättning som lämnats på grund av denna balk eller någon annan författning.

Det som anges i första stycket gäller inte ersättning som avses i lagen (2007:000) om statlig ersättning för sjukvård m.m.

#### *Närmare om premiepension*

**16 §** Har Försäkringskassan gjort avdrag enligt 15 § med anledning av beslut om återbetalning av premiepension skall det avdragna beloppet överlämnas till Premiepensionsmyndigheten.

#### *Närmare om förmåner till efterlevande*

**17 §** Om Försäkringskassan har beslutat om återbetalning av inkomstgrundad efterlevandepension eller änkepension och det till följd av beslutet om sänkt sådan pension beviljas efterlevandestöd eller garantipension till omställningspension eller till änkepension retroaktivt för samma tid, skall avdrag för den återkrävda pensionen i första hand göras på den retroaktivt beviljade förmånen, i den utsträckning betalning inte redan har skett.

**18 §** Om Försäkringskassan har beslutat om återbetalning av efterlevandestöd eller garantipension till omställningspension eller till änkepension, skall avdrag för den återkrävda förmånen i första hand göras på retroaktivt beviljad inkomstgrundad efterlevande-

pension eller änkepension som avser samma tid som återkravet, i den utsträckning betalning inte redan har skett.

### **III Gemensamma bestämmelser om handläggning m.m.**

#### **6 kap. Innehåll m.m.**

1 § I denna underavdelning finns bestämmelser om

- handläggning av ärenden i 7 kap.,
- självbetjäningstjänster via Internet i 8 kap.,
- beslut i 9 kap.,
- ändring, omprövning och överklagande av beslut i 10 kap.,
- behandling av personuppgifter i 11 kap., och
- straffbestämmelser i 12 kap.

2 § För förvaltningsmyndigheternas handläggning av ärenden och för rättskipningen i förvaltningsdomstolarna finns bestämmelser i bl.a.

- förvaltningslagen (1986:223),
- lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar, och
- förvaltningsprocesslagen (1971:291).

I denna underavdelning finns bl.a. bestämmelser som gäller utöver eller i stället för bestämmelserna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen.

#### **7 kap. Handläggning av ärenden**

##### **Innehåll**

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområdet i 2 och 3 §§,
- ansökan och anmälan m.m. i 4–12 §§,
- utredning och uppgiftsskyldighet i 13–29 §§,
- uppgiftsskyldighet för andra än parter i 30–35 §§,
- bevisupptagning vid allmän domstol i 36 §,
- undantag från sekretess i 37–41 §§,
- anmälan om bosättning eller arbete i Sverige i 42–44 §§,

- skyldighet att anmäla ändrade förhållanden i 45–48 §§, och
- indragning och nedsättning av ersättning i 49–55 §§.

### Tillämpningsområdet

**2 §** Detta kapitel gäller vid handläggningen av ärenden om förmåner enligt denna balk hos Försäkringskassan.

Bestämmelserna i 4, 7, 9–11, 13 och 15 §§ gäller på motsvarande sätt vid handläggningen av ärenden enligt balken hos Premiepensionsmyndigheten.

**3 §** När det är särskilt angivet skall vissa av bestämmelserna även tillämpas vid handläggningen hos Skatteverket.

### Ansökan och anmälan m.m.

*Ansökan m.m.*

**4 §** Den som vill begära en förmån skall ansöka om den skriftligen. Detsamma gäller för ökning av en förmån.

En ansökan om en förmån skall innehålla de uppgifter som behövs i ärendet och skall vara egenhändigt undertecknad. Uppgifter om faktiska förhållanden skall lämnas på heder och samvete.

**5 §** När det gäller bostadsbidrag skall barn som avses i G 4 kap. 4 § och som är över 18 år på ansökningshandlingen själva intyga de uppgifter som rör barnet, om det inte finns särskilda skäl mot det.

Beträffande bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd skall, om den försäkrade är gift, uppgifter om faktiska förhållanden lämnas på heder och samvete även av den försäkrades make.

Beträffande förlängt underhållsstöd enligt B 11 kap. 6 § skall ansökan göras av den studerade själv, även om han eller hon ännu inte fyllt 18 år.

**6 §** Trots vad som anges i 4 § behöver ansökan inte göras om följande förmåner.

1. Barnbidrag, i annat fall än som avses i B 8 kap. 7 §. Det finns dock särskilda bestämmelser om anmälan som gäller flerbarnstillägg i B 9 kap. 11 §.

2. Vårdbidrag och handikappersättning för ytterligare tid.

3. Assistansersättning när kommunen enligt 15 § 8 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade har anmält behov av ersättning till Försäkringskassan.

4. Tilläggspension i fall som anges i E 4 kap. 6 §.

5. Änkepension i fall som anges i F 3 kap. 15 §.

6. Premiépension till efterlevande i fall som anges i F 19 kap. 2 § första stycket.

Uppgifter kan dock behöva lämnas enligt 13 §.

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får för en viss förmån meddela dels närmare föreskrifter om uppgifter i ansökan, dels föreskrifter om undantag från de krav som anges i 4 §.

Bestämmelser om ansökan via Internet finns i 8 kap. 4–8 §§.

8 § Bestämmelserna i 4 och 7 §§ gäller även i fråga om ansökan om något annat än en förmån som skall göras enligt en bestämmelse i balken.

#### *Avvisning av ansökan*

9 § Om ansökan är så ofullständig att den inte kan läggas till grund för någon prövning i sak skall Försäkringskassan avvisa den.

Om ansökan inte i övrigt uppfyller föreskrifterna i 4 § andra stycket eller det som annars är särskilt föreskrivet får Försäkringskassan också avvisa ansökan.

10 § Försäkringskassan får inte avvisa ansökan enligt 9 § om sökanden inte först har förelagts att avhjälpa bristen vid påföljd att ansökan annars kommer att avvisas. Ett sådant föreläggande får delges.

#### *Anmälan m.m.*

11 § Om en anmälan skall göras enligt någon bestämmelse i denna balk kan anmälan göras formlöst, om inget annat anges särskilt i bestämmelsen.

Första stycket gäller även andra meddelanden, dock inte ansökningar. När det gäller en begäran av en myndighet får särskilda föreskrifter meddelas av regeringen.

*Ansökan till fel myndighet, m.m.*

12 § Om en ansökan, anmälan eller liknande som gäller allmän ålderspension och som skall göras till Försäkringskassan i stället har kommit in till Premiepensionsmyndigheten skall den anses inkommen till Försäkringskassan samma dag. Detsamma skall gälla om ansökan, anmälan eller liknande skall göras till Premiepensionsmyndigheten och den i stället har kommit in till Försäkringskassan.

## Utredning och uppgiftsskyldighet

*Huvudregler*

13 § Försäkringskassan skall se till att ärendet blir tillräckligt utrett.

Den försäkrade är skyldig att lämna de uppgifter som är av betydelse för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av denna balk. Då gäller även 4 § andra stycket, om inte särskilda skäl talar mot det.

*Utredningsbefogenheter*

14 § När det behövs för bedömningen av frågan om ersättning eller i övrigt för tillämpningen av denna balk får Försäkringskassan

1. göra förfrågan hos den försäkrades arbetsgivare, läkare eller någon annan som kan antas kunna lämna behövliga uppgifter,
2. besöka den försäkrade,
3. begära ett särskilt läkarutlåtande eller ett utlåtande av viss läkare eller någon annan sakkunnig, samt
4. begära att den försäkrade genomgår undersökning av viss läkare eller någon annan utredning eller deltar i ett särskilt möte (avstämningsmöte) för bedömning av den försäkrades medicinska tillstånd och arbetsförmåga samt behovet av och möjligheterna till rehabilitering.

*Utbetalning utomlands*

15 § För utbetalning utomlands får det krävas bevis om att rätten till förmånen består.

*Graviditetspenning*

16 § När det gäller graviditetspenning får Försäkringskassan begära att kvinnan ger in ett utlåtande från sin arbetsgivare.

*Tillfällig föräldrapenning*

17 § När det gäller tillfällig föräldrapenning som avses i B 6 kap. 17 § andra meningen och 24 § får Försäkringskassan kräva att en förälder ger in särskilt intyg av arbetsgivare eller någon annan som kan ge upplysning om arbetsförhållandena.

Försäkringskassan får också kräva att en förälder styrker sin rätt till föräldrapenningförmån i samband med föräldrautbildning eller deltagande i en behandling av ett sjukt eller funktionshindrat barn genom intyg av den som anordnat utbildningen eller ordinerat behandlingen.

18 § När det gäller tillfällig föräldrapenning enligt B 6 kap. 22 § skall läkarutlåtande ges in för att styrka det särskilda vård- eller tillsynsbehovet. I fall som avses i B 6 kap. 29 § skall barnets sjukdomstillstånd styrkas med ett läkarutlåtande om det inte hos Försäkringskassan redan finns tillräcklig utredning för att bedöma rätten till ersättning.

*Sjukpenning*

19 § När det gäller sjukpenning skall den försäkrade, om Försäkringskassan begär det, ge in en skriftlig särskild försäkran avseende nedsättningen av arbetsförmågan på grund av sjukdom. Den särskilda försäkran skall innehålla en utförligare beskrivning av den försäkrades arbetsuppgifter och egna bedömning av arbetsförmågan än det som har uppgetts i ansökan. Uppgifterna i den särskilda försäkran skall lämnas på heder och samvete.

*Sjukersättning och aktivitetsersättning*

20 § Som villkor för rätt till eller ökning av sjukersättning eller aktivitetsersättning får anges att den försäkrade under högst 30 dagar skall vara intagen på visst sjukhus eller vistas på vårdinrättning för försäkringsmedicinsk utredning.

*Arbetskadeersättning m.m.*

21 § Försäkringskassan och allmän förvaltningsdomstol har i den utsträckning som det behövs för att bestämma skadeersättning, rätt att hos myndighet som utövar tillsyn över arbetsgivares verksamhet begära undersökning av arbetsförhållanden eller att, om det finns särskilda skäl eller det gäller en annan försäkrad än en arbetstagare, själva göra en sådan undersökning.

*Smittbärrarpenning*

22 § Till en ansökan om smittbärrarpenning som grundas på beslut enligt C 27 kap. 5 § 1 skall det fogas en kopia av beslutet eller ett intyg med uppgift om beslutets innehåll.

Till en ansökan om smittbärrarpenning som grundas på sådant förhållande som anges i C 27 kap. 5 § 2 eller en ansökan om resekostnadsersättning skall det fogas ett intyg om den företagna åtgärden.

*Närståendepenning*

23 § Till en ansökan om närståendepenning skall det fogas ett utlåtande av en läkare som ansvarar för den sjukes vård och behandling. Utlåtandet skall innehålla uppgifter om den vårdades sjukdomstillstånd.

Kravet på läkarutlåtande gäller inte om det hos Försäkringskassan finns utredning om det som avses i första stycket och utredningen är tillräcklig för att bedöma ersättningsfrågan.

*Handikappersättning och vårdbidrag*

24 § Som villkor för rätt till eller ökning av handikappersättning eller vårdbidrag får det anges att den försäkrade respektive barnet under högst 30 dagar skall vara intagen på ett visst sjukhus.

*Allmän ålderspension*

25 § Efter föreläggande av Skatteverket, Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten eller allmän förvaltningsdomstol skall en enskild, i den omfattning och inom den tid som har angetts i föreläggandet, meddela sådana upplysningar som är av betydelse för tillämpningen av bestämmelserna om allmän ålderspension.

*Förmåner till efterlevande*

26 § Som villkor för utbetalning av efterlevandestöd, efterlevandepension eller efterlevandelivränta får det krävas en förklaring på heder och samvete av den efterlevande att denne inte vet om en försvunnen person är i livet och, i fråga om livränta, hur eller varför personen har försvunnit.

*Kostnader*

27 § För kostnader som en försäkrad eller någon annan har med anledning av sådan utredning som avses i 4, 7, 14, 20 och 24 §§ lämnas ersättning i enlighet med föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

*Andra parter än den försäkrade*

28 § Bestämmelserna om utredningsåtgärder i 13 och 14 §§ gäller i tillämpliga delar även

- betalningsskyldiga för underhållsstöd, och
- efterlevande i fråga om deras rätt till efterlevandeförmåner.

*Närmare föreskrifter*

**29 §** Närmare föreskrifter om utredningen enligt 13–28 §§ meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

**Uppgiftsskyldighet för andra än parter***Myndigheter, arbetsgivare och försäkringsinrättningar*

**30 §** Myndigheter, arbetsgivare och uppdragsgivare samt försäkringsinrättningar skall på begäran lämna Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten, Skatteverket och allmän förvaltningsdomstol uppgifter som avser en namngiven person när det gäller förhållanden som är av betydelse för tillämpningen av denna balk.

Arbetsgivare och uppdragsgivare är även skyldiga att lämna sådana uppgifter om arbetet och arbetsförhållandena som behövs i ett ärende om arbetsskadeförsäkring.

*Arbetslöshetskassor*

**31 §** När det gäller inkomstgrundad ålderspension, garantipension, särskilt pensionstillägg och efterlevandestöd, skall arbetslöshetskassor på begäran lämna uppgifter enligt 30 § till Skatteverket, Premiepensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol.

*Banker och andra penninginrättningar*

**32 §** När det gäller bostadsbidrag, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd skall banker och andra penninginrättningar på begäran lämna uppgifter enligt 30 § till Försäkringskassan och allmän förvaltningsdomstol.

*Centrala studiestödsnämnden*

**33 §** Centrala studiestödsnämnden skall till Försäkringskassan lämna uppgifter om vilka studerande som beviljats studiehjälp i form av studiebidrag för det andra kvartalet varje år.

*Ansvariga för grundutbildning av totalförsvarspliktiga*

34 § Den som är ansvarig för grundutbildning av en totalförsvarspliktig enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt skall underrätta Totalförsvarets pliktverk om utbetalad dagersättning samt i förekommande fall om att utbildningen har avbrutits.

*Den som bedriver skola*

35 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för den som driver en skola att lämna de uppgifter som behövs i fråga om förlängt barnbidrag.

**Bevisupptagning vid allmän domstol**

36 § Försäkringskassan får i ärenden om arbetsskadeförsäkring, statligt personskadeskydd och krigsskadeersättning begära att tingsrätt håller förhör med vittne eller sakkunnig. Om förhöret skall i tillämpliga delar gälla vad som föreskrivs om bevisupptagning utom huvudförhandling.

Ingen är skyldig att inställa sig vid en annan tingsrätt än den inom vars domkrets han eller hon vistas. Ersättning till den som har inställt sig för att höras lämnas med skäligt belopp som rätten bestämmer och betalas av Försäkringskassan.

**Undantag från sekretess**

37 § Skatteverket, Försäkringskassan, Premiepensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol får utan hinder av sekretess på begäran lämna ut uppgifter om ersättningar enligt denna balk eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån till

1. en försäkringsinrättning, ett försäkringsbolag eller en arbetsgivare, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån, och

2. ett utländskt socialförsäkringsorgan, om uppgiften behövs där vid tillämpningen av en internationell överenskommelse som Sverige har anslutit sig till.

**38 §** Allmän förvaltningsdomstol får utan hinder av sekretess på begäran lämna ut uppgifter som avses i 37 § 1 till en arbetslöshetskassa, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån.

**39 §** Skatteverket, Premiepensionsmyndigheten och allmän förvaltningsdomstol får utan hinder av sekretess på begäran lämna ut uppgifter om allmän ålderspension, efterlevandepension eller efterlevandestöd till en arbetslöshetskassa, om uppgiften behövs för samordning med ersättning därifrån.

**40 §** Bestämmelserna i 37 och 38 §§ gäller även för utlämnande av uppgift från varje annan myndighet som har till uppgift att handlägga ärenden om ersättningar enligt denna balk eller enligt lagstiftning om annan jämförbar ekonomisk förmån.

**41 §** Försäkringskassan får utan hinder av sekretess lämna ut uppgift till arbetsgivaren om vad som framkommit vid sjukkontroll enligt 14 § 1 och 2, under förutsättning att uppgiften behövs för ställningstagande till arbetstagarens rätt till sjuklön under sjuklöneperioden. Uppgiften får avse om arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom eller nedsättningens omfattning.

### **Anmälan om bosättning eller arbete i Sverige**

**42 §** Den som bosätter sig i Sverige och som inte är folkbokförd här skall anmäla sig till Försäkringskassan.

En utsänd statsanställd som avses i A 5 kap. 4 § första stycket och som inte är folkbokförd här skall anmäla sig till Försäkringskassan.

**43 §** En anmälan om arbete i Sverige som görs av den som arbetar här utan att vara bosatt i landet skall göras till Försäkringskassan.

**44 §** Den som lämnar Sverige för en tid som kan antas ha betydelse för socialförsäkringsskyddet enligt A 5 eller 6 kap. skall anmäla detta till Försäkringskassan.

## Skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

**45 §** Den som ansöker om, har rätt till eller annars får en förmån enligt denna balk skall anmäla sådana ändrade förhållanden som påverkar rätten till eller storleken av förmånen.

Det som anges i första stycket kan avse

1. bosättning i Sverige eller utlandsvistelse,
2. bostadsförhållanden,
3. civilstånd, vårdnad och sammanboende med vuxen eller barn,
4. hälsotillstånd,
5. förvärvsarbete i Sverige eller utomlands,
6. arbetsförmåga,
7. inkomstförhållanden, och
8. utländsk socialförsäkringsförmån.

**46 §** Anmälan enligt 45 § skall ske så snart som möjligt och senast fjorton dagar efter det att den anmälningsskyldige fick kännedom om förändringen.

**47 §** Det som anges om anmälningsskyldighet i 45 och 46 §§ gäller också för betalningsskyldiga för underhållsstöd i fråga om anstånd.

**48 §** Närmare föreskrifter om anmälningsskyldigheten får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

## Indragning och nedsättning av ersättning

### *Försummad uppgifts- eller anmälningsskyldighet*

**49 §** Ersättning enligt denna balk som betalas ut av Försäkringskassan får dras in eller sättas ned om den försäkrade eller den som annars får ersättningen

1. medvetet eller av grov vårdslöshet har lämnat oriktig eller vilseledande uppgift,
2. har underlåtit att lämna uppgift enligt 13 §, eller
3. har underlåtit att anmäla ändrade förhållanden enligt 45 och 46 §§.

Indragningen eller nedsättningen får avse viss tid eller gälla tills vidare. Det som anges i första stycket gäller endast om det är fråga

om ett förhållande som är av betydelse för rätten till eller storleken av ersättningen.

*Vägran att medverka i utredningen*

**50 §** Ersättning enligt denna balk får dras in eller sättas ned om den som är berättigad till ersättningen utan giltig anledning vägrar att medverka till utredningsåtgärder enligt 14–26 §§. Då gäller 49 § andra stycket.

*Vägran att följa läkares föreskrifter*

**51 §** Ersättning enligt denna balk får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen vägrar att följa läkares föreskrifter. Då gäller 49 § andra stycket.

*Underlåtenhet att ge in läkarintyg eller försäkran vid sjukdomsfall*

**52 §** Sjukpenning får dras in eller sättas ned, om den som är berättigad till ersättningen underlåter att

1. styrka nedsättning av arbetsförmågan genom läkarintyg inom den tid som föreskrivs i C 8 kap. 19 § eller
2. ge in en sådan särskild försäkran som avses i 19 §.

*Underlåtenhet att meddela vistelseadress*

**53 §** Sjukpenning får dras in eller sättas ned om den som är berättigad till ersättningen underlåter att meddela Försäkringskassan sin vistelseadress när han eller hon under sjukdomsfall vistas annat än tillfälligt på annan adress än den som angetts till Försäkringskassan.

Det som anges i första stycket gäller också graviditetspenning, tillfällig föräldrapenning och smittbärarpenning.

*Vägran att medverka till behandling eller rehabilitering*

**54 §** Ersättning får dras in eller sättas ned om den försäkrade utan giltig anledning vägrar att medverka till

1. behandling eller rehabilitering enligt C 8 kap. 6 §, eller
2. rehabiliteringsåtgärder enligt C 12 kap. 7 och 9 §§ samt

C 13 kap. 3 §.

Det som anges i första stycket gäller endast

1. vårdbidrag,
2. sjukpenning,
3. sjukersättning och aktivitetsersättning,
4. sjukvårdsersättning vid arbetsskada m.m.,
5. livränta till den försäkrade vid arbetsskada m.m., och
6. handikappersättning.

*Information om betydelsen av vägrad medverkan*

**55 §** För att ersättning skall få dras in eller sättas ned på grund av att den försäkrade vägrar att delta vid avstämningsmöte enligt 14 § 4 eller behandling eller rehabilitering enligt 54 §, krävs att den försäkrade har informerats om denna påföljd.

## **8 kap. Självbetjäningstjänster via Internet**

### **Innehåll**

**1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningsområdet i 2 §,
- vad som är självbetjäningstjänster i 3 §,
- när självbetjäningstjänster kan användas i 4 §,
- elektronisk signatur i 5–7 §§, och
- när en uppgift anses ha kommit in i 8 §.

### **Tillämpningsområdet**

**2 §** Detta kapitel gäller i fråga om förmåner enligt denna balk samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning handläggs av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten.

Kapitlet är inte tillämpligt i fråga om överklagande av beslut i annat fall än då en begäran om omprövning skall anses som ett överklagande.

### Vad är självbetjäningstjänster?

**3 §** Med självbetjäningstjänster avses möjligheter att via Internet få tillgång till personuppgifter och annan information samt utföra sådana rättshandlingar som anges i 4 § första stycket.

### När kan självbetjäningstjänster användas?

**4 §** En enskild får, i den utsträckning som framgår av föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, använda självbetjäningstjänster för att

- lämna uppgifter,
- göra anmälningar eller ansökningar,
- förfoga över rättigheter, och
- utföra andra rättshandlingar.

Sådana rättshandlingar som anges i första stycket har samma rättsverkningar som om de utförts i enlighet med de föreskrifter om formkrav som annars gäller för de förmåner och ersättningar som avses i 2 § första stycket. Föreskrifter om att uppgifter skall lämnas på heder och samvete skall dock alltid iakttas när självbetjäningstjänster används.

### Elektronisk signatur

**5 §** En enskild som lämnar uppgifter i samband med att han eller hon använder en självbetjäningstjänst skall använda en sådan elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Om det är fråga om att få tillgång till personuppgifter skall certifikat, till vilket en säker identifieringsfunktion är knuten, användas för kontroll av användarens identitet.

6 § Om det finns någon annan metod än som avses i 5 § för identifiering eller skydd mot förvanskning av uppgifter som är tillräckligt säkra med hänsyn till risken för integritetsintrång eller annan skada får dock den användas.

Elektronisk signatur skall dock alltid användas när uppgifter skall lämnas på heder och samvete.

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om användningen av elektroniska signaturer, certifikat och andra metoder för identifiering.

### När anses en uppgift ha kommit in?

8 § En handling eller uppgift som vid användning av en självbetjäningstjänst har översänts till Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten, skall anses ha kommit in till den myndighet till vilket ärendet hör när den har anlänt till den del av ett system för automatiserad behandling som anvisats som mottagningsställe för självbetjäningstjänsten.

## 9 kap. Om beslut

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- interimistiska beslut i 2–4 §§,
  - när ett beslut blir gällande i 5 §, och
  - beslut genom automatiserad behandling i 6 och 7 §§,

### Interimistiska beslut

#### *Allmänna bestämmelser*

2 § För tid till dess att ett ärende har avgjorts får Försäkringskassan besluta i fråga om ersättning från Försäkringskassan, om

1. det inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om rätt till ersättning föreligger,
2. det är sannolikt att sådan rätt föreligger, och
3. det är av väsentlig betydelse för den som begär ersättningen.

Ett beslut enligt första stycket får meddelas även när det står klart att rätt till ersättning föreligger men ersättningens belopp inte kan bestämmas utan betydande dröjsmål.

**3 §** Finns det sannolika skäl att dra in eller minska en beslutad ersättning, kan Försäkringskassan besluta att ersättningen skall hållas inne eller lämnas med lägre belopp till dess ärendet avgjorts.

#### *Undantag för vissa förmåner*

**4 §** Interimistiska beslut om ersättning enligt 2 och 3 §§ får inte fattas i ärenden om

1. adoptionsbidrag,
2. bilstöd,
3. allmän ålderspension,
4. särskilt pensionstillägg, eller
5. efterlevandepension och efterlevandestöd.

#### **När ett beslut blir gällande**

**5 §** En myndighets eller en allmän förvaltningsdomstols beslut enligt denna balk skall gälla omedelbart, om inget annat föreskrivs i beslutet eller bestäms av en domstol som har att pröva beslutet.

#### **Beslut genom automatiserad behandling**

##### *Beslut som fattas av Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten*

**6 §** Skatteverkets beslut om pensionsgrundande inkomst enligt E 6 kap. 6 § och Premiepensionsmyndighetens beslut om premiepension enligt E 6 kap. 7 § får fattas genom automatiserad behandling när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen (1986:223).

Beslut som avses i första stycket får även sättas upp i form av elektroniska dokument. Med ett elektroniskt dokument avses en upptagning som har gjorts med hjälp av automatiserad behandling och vars innehåll och utställare kan verifieras genom ett visst tekniskt förfarande.

*Beslut som fattas av Försäkringskassan*

7 § Beslut om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt och pensionspoäng enligt E 8 och 9 kap. samt andra beslut om allmän ålderspension får fattas genom automatiserad behandling av Försäkringskassan när skälen för beslutet får utelämnas enligt 20 § första stycket 1 förvaltningslagen.

Det som anges i första stycket gäller också i tillämpliga delar för beslut om efterlevandepension och efterlevandestöd.

## 10 kap. Ändring, omprövning och överklagande av beslut

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns
- allmänna bestämmelser i 2 och 3 §§, samt bestämmelser om
  - ändring av beslut i 4–7 §§,
  - omprövning av beslut i 8–10 §§,
  - överklagande av beslut i 11–16 §§,
  - överklagande av allmän förvaltningsdomstols beslut i 17–20 §§,
  - tidsfrister för begäran om omprövning och överklagande i 21–23 §§,
  - särskilda bestämmelser om sjuklön i 24 och 25 §§,
  - särskilda bestämmelser om allmän ålderspension i 26–46 §§,
- och
- särskilda bestämmelser om förmåner till efterlevande i 47–50 §§.

### Allmänna bestämmelser

2 § Beslut i ärenden om förmåner enligt denna balk får ändras, omprövas och överklagas med tillämpning av bestämmelserna i 4–23 §§, om inget annat följer av bestämmelserna i 24–50 §§.

Det som anges i första stycket gäller även beslut i ärenden

– enligt B 12 kap. om bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan, och

– om utfärdande av intyg för tillämpning av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygg-

het när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen.

**3 §** En arbetsgivare som skall betala särskild sjukförsäkringsavgift enligt lagen (2004:1237) om särskild sjukförsäkringsavgift får inte begära omprövning av eller överklaga Försäkringskassans beslut om arbetstagares rätt till hel sjukpenning.

### Ändring av beslut

**4 §** Försäkringskassan skall ändra ett beslut som inte har prövats av domstol, om beslutet

1. på grund av skrivfel, räknefel eller annat sådant förbiseende innehåller uppenbar oriktighet,

2. har blivit oriktigt på grund av att det har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag, eller

3. har blivit oriktigt på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning eller annan liknande orsak.

Beslutet skall ändras även om omprövning inte har begärts. Ändring behöver dock inte göras om oriktigheten är av ringa betydelse.

**5 §** Det allmänna ombudet får begära ändring enligt 4 §. Sådan begäran får det allmänna ombudet framställa även till förmån för enskild part.

**6 §** Ett beslut får inte ändras till den försäkrades nackdel med stöd av 4 § när det gäller en förmån som har förfallit till betalning, och inte heller i annat fall om det finns synnerliga skäl mot det.

**7 §** En fråga om ändring enligt 4 § får inte tas upp av Försäkringskassan senare än två år efter den dag då beslutet meddelades. Ändring får dock ske även senare än två år efter den dag då beslutet meddelades

1. om det först därefter kommit fram att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag, eller

2. om det finns andra synnerliga skäl.

## Omprövning av beslut

8 § Ett beslut som har fattats av en tjänsteman hos Försäkringskassan, skall omprövas av Försäkringskassan om det skriftligen begärs av en enskild som beslutet angår och beslutet inte har meddelats med stöd av 4 §.

Ett avvisningsbeslut får dock inte omprövas. Inte heller får omprövning avse en fråga som har avgjorts

- efter omprövning, eller
- av domstol.

9 § Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

10 § Har omprövning begärts av ett beslut och överklagar det allmänna ombudet samma beslut, skall beslutet inte omprövas. Ärendet skall i stället överlämnas till allmän förvaltningsdomstol. Den enskildes begäran om omprövning skall i sådant fall anses som ett överklagande.

## Överklagande av beslut

### *Allmänna bestämmelser*

11 § Försäkringskassans beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Ett beslut som har fattats av en tjänsteman hos Försäkringskassan får dock inte överklagas av en enskild innan beslutet har omprövats enligt 8 §. En enskilds överklagande av ett sådant beslut innan beslutet har omprövats skall anses som en begäran om omprövning enligt nämnda paragraf.

12 § Det som sägs i 11 § andra stycket gäller inte i fråga om beslut om avvisning. Den enskildes begäran om omprövning av ett sådant beslut skall anses som ett överklagande.

13 § Ett beslut av Försäkringskassan får överklagas av det allmänna ombudet.

Det allmänna ombudet får föra talan även till förmån för enskild part.

**14 §** Om det allmänna ombudet har överklagat ett beslut av Försäkringskassan, förs det allmännas talan i allmän förvaltningsdomstol av ombudet.

#### *Forum*

**15 §** Ett beslut som rör en person som är bosatt i Sverige överklagas till den länsrätt inom vars domkrets personen hade sin hemortskommun när beslutet i saken fattades.

Beslut i övriga fall överklagas till den länsrätt inom vars domkrets det första beslutet i saken fattades.

**16 §** Med hemortskommun avses den kommun där den fysiska personen var folkbokförd den 1 november året före det år då beslutet fattades.

För den som var bosatt eller stadigvarande vistades här i landet under någon del av det år då beslut fattades, men som inte var folkbokförd här den 1 november föregående år, avses med hemortskommun den kommun där den fysiska personen först var bosatt eller stadigvarande vistades.

#### **Överklagande av allmän förvaltningsdomstols beslut**

**17 §** Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

**18 §** Försäkringskassan och det allmänna ombudet får vid överklagande av domstols beslut föra talan även till förmån för enskild part. Det allmänna ombudet får överklaga ett avgörande från allmän förvaltningsdomstol endast om ombudet varit part där.

**19 §** Vid prövning av överklagande av länsrättens beslut i mål som avses i 11 § skall nämndemän ingå i kammarrätten, om nämndemän deltagit i länsrätten.

**20 §** Bestämmelserna i 33 § fjärde stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) gäller inte avvisningsbeslut som har meddelats av Försäkringskassan.

### Tidsfrister för begäran om omprövning och överklagande

**21 §** En begäran om omprövning av Försäkringskassans beslut enligt 8 § skall ha kommit in till Försäkringskassan inom två månader från den dag då den enskilde fick del av beslutet.

**22 §** Ett överklagande av Försäkringskassans eller en allmän förvaltningsdomstols beslut skall ha kommit in inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om det är det allmänna ombudet eller Försäkringskassan som överklagar beslutet, skall tiden dock räknas från den dag då beslutet meddelades.

**23 §** Har en begäran om omprövning eller ett överklagande avvisats skall avvisningsbeslutet överklagas i samma ordning som beslutet i huvudsaken.

### Särskilda bestämmelser om sjuklön

**24 §** Försäkringskassans beslut i ärenden om sjuklön får ändras och omprövas endast när det gäller följande beslut:

1. Beslut enligt 7 kap. 27 § om ersättning till arbetstagare för kostnader för undersökning och utlåtande över undersökning i samband med ansökan om högriskskydd enligt C 3 kap. 19 §.

2. Beslut enligt C 3 kap. 19–23 §§ om särskilt högriskskydd.

3. Beslut enligt C 3 kap. 24 § om ersättning från Försäkringskassan till arbetsgivare för dennes sjuklönekostnader för arbetstagare med särskilt högriskskydd.

4. Beslut enligt C 3 kap. 26 § om åläggande för arbetstagare att genom intyg av läkare eller tandläkare styrka nedsättning av arbetsförmågan.

5. Beslut enligt C 4 kap. 5 § om beslutet innebär att Försäkringskassan beslutat att inte avge yttrande i tvist om rätt till sjuklön.

6. Beslut enligt C 4 kap. 6 § om sjuklönegaranti.

7. Beslut enligt C 4 kap. 9 § andra stycket om återbetalning av sjuklönegaranti.

8. Beslut enligt C 4 kap. 10 § om försäkring mot kostnader för sjuklön.

**25 §** Försäkringskassans och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om sjuklön får överklagas endast när det gäller följande beslut:

1. Beslut som anges i 24 § 2–4, 6 och 7.
2. Beslut enligt C 3 kap. 26 § första stycket 2 om åläggande för arbetstagare att genom intyg av läkare eller tandläkare styrka nedsättning av arbetsförmågan.
3. Beslut enligt C 4 kap. 10 § om beslutet innebär att arbetsgivaren inte får teckna försäkring.

### Särskilda bestämmelser om allmän ålderspension

#### *Ändring och omprövning av beslut*

**26 §** I fråga om ändring och omprövning av Försäkringskassans, Skatteverkets och Premiepensionsmyndighetens beslut i ärenden om allmän ålderspension tillämpas endast 8 § andra stycket, 10 §, 23 § och 27–38 §§.

**27 §** Ett beslut om allmän ålderspension skall omprövas om det skriftligen begärs av den som beslutet avser eller om det finns andra skäl.

**28 §** Om den som ett beslut om inkomstgrundad ålderspension avser har avlidit, får även någon annan som är berörd av beslutet skriftligen begära omprövning av detta.

#### *Pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp*

**29 §** Om det vid omprövning av ett beslut om pensionsrätt eller pensionspoäng för inkomstgrundad ålderspension även skall göras en prövning av den pensionsgrundande inkomst som legat till grund för beslutet, skall Försäkringskassan överlämna ärendet i den delen till Skatteverket.

**30 §** Ett beslut om pensionsgrundande inkomst skall omprövas av Skatteverket om Försäkringskassan enligt 29 § har överlämnat ett ärende för omprövning.

**31 §** Ett beslut om pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp får omprövas på begäran av den enskilde endast i samband med att beslutet om pensionsrätt eller pensionspoäng omprövas.

Om det är av betydelse för den enskilde får dock ett beslut om pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp omprövas även om inte pensionsrätt eller pensionspoäng påverkas.

**32 §** Vid omprövning enligt 31 § andra stycket av ett beslut om pensionsgrundande inkomst eller pensionsgrundande belopp skall samma bestämmelser gälla som för omprövning av beslut om pensionsrätt. Vad som då sägs om Försäkringskassan skall, när det gäller beslut om pensionsgrundande inkomst, i stället avse Skatteverket.

### *Tidsfrister*

**33 §** En begäran om omprövning av ett beslut enligt 27 eller 28 § om allmän ålderspension skall ha kommit in inom två månader från det att den som begär omprövning fick del av beslutet.

I fråga om omprövning av ett beslut om inkomstgrundad ålderspension som avser fastställande av pensionsrätt och pensionspoäng skall begäran om omprövning ha kommit in till Försäkringskassan före utgången av året efter det fastställelseår som beslutet avser.

**34 §** Gör den som begär omprövning av ett beslut om fastställande av pensionsrätt och pensionspoäng sannolikt att han eller hon inte inom två månader före utgången av den tid som anges i 33 § andra stycket har fått kännedom om ett beslut eller annan handling med uppgift om vad som har beslutats, skall begäran om omprövning i stället ha kommit in inom två månader från den dag då den som begär omprövningen fick sådan kännedom.

**35 §** Om en begäran om omprövning av ett beslut om allmän ålderspension har kommit in till Premiepensionsmyndigheten, Skatteverket eller Försäkringskassan inom den tid som anges i 33 och 34 §§, skall den anses inkommen i rätt tid, även om den myndigheten inte har fattat beslutet.

I fall som avses i första stycket, eller när en begäran om omprövning kommer in till en allmän förvaltningsdomstol, skall hand-

lingen sändas till den myndighet som har meddelat beslutet med uppgift om när den kom in.

**36 §** Ett beslut om allmän ålderspension får omprövas till den enskildes fördel, utan att den enskilde har begärt detta, inom två månader från det att beslutet meddelades. En omprövning till den enskildes nackdel får endast ske när det finns anledning till omprövning enligt 37 och 38 §§.

Det som anges i första stycket gäller inte omprövning av ett beslut om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp eller fastställande av pensionsrätt eller pensionspoäng som omprövas utan att den enskilde begär det. Sådana omprövningsbeslut skall meddelas inom ett år efter fastställelseåret.

**37 §** Om ett beslut om allmän ålderspension har blivit felaktigt på grund av att den som beslutet avser har lämnat oriktiga uppgifter eller inte har fullgjort en uppgifts- eller anmälningsskyldighet enligt denna balk eller någon annan lag, får omprövning ske också efter de tidpunkter som anges i 36 §.

**38 §** Omprövning av ett beslut om allmän ålderspension efter de i 36 § angivna tidpunkterna får också göras i följande fall:

1. Om det först efter de i 36 § angivna tidpunkterna har visat sig att beslutet har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag eller om det finns andra synnerliga skäl.

2. Om beslutet påverkas av en ändring av ett beslut enligt skattebetalningslagen (1997:483) om arbetsgivaravgift.

3. Om ett beslut om allmän ålderspension omprövas på grund av att det påverkas av en ändring som har gjorts av ett beslut om pensionsgrundande belopp eller pensionsrätt som avser någon annan än den försäkrade.

### *Överklagande*

**39 §** Vid överklagande av Försäkringskassans, Skatteverkets, Premiepensionsmyndighetens och allmän förvaltningsdomstols beslut i ärenden om allmän ålderspension tillämpas 11–20, 22, 23 och 40–46 §§.

Bestämmelserna i 13 och 14 §§ tillämpas dock inte i fråga om beslut som meddelats av Skatteverket och Premiepensionsmyndigheten.

**40 §** Om den som ett beslut om allmän ålderspension avser har avlidit, får även någon annan som är berörd av beslutet överklaga detta.

**41 §** Om det allmänna ombudet överklagar ett beslut av Försäkringskassan om pensionsgrundande belopp, pensionsrätt eller pensionspoäng skall överklagandet ha kommit in före utgången av året efter fastställelseåret.

Om beslutet har meddelats efter den 31 oktober året efter det fastställelseår som beslutet avser, skall överklagandet dock ha kommit in inom två månader från den dag beslutet meddelades.

**42 §** Bestämmelserna i 35 § om begäran om omprövning skall tillämpas även i fråga om överklagande.

**43 §** Vid prövning av överklagande av länsrätts beslut i mål om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionsrätt eller pensionspoäng skall nämndemän inte ingå i kammarrätten.

**44 §** Bestämmelserna i 7 a § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) om förvaltningsmyndighets partsställning gäller inte i fråga om mål om pensionsgrundande inkomst, pensionsgrundande belopp, pensionsrätt eller pensionspoäng.

**45 §** Om en enskild överklagar ett beslut angående en fråga som avses i 44 § hos en allmän förvaltningsdomstol, bestämmer dock Försäkringskassan om den skall vara part i målet. Om en enskild klagar till kammarrätten och Försäkringskassan har varit motpart i länsrätten, är Försäkringskassan alltid motpart i kammarrätten. Även om Försäkringskassan har bestämt att den inte skall vara part, får domstolen förelägga Försäkringskassan att svara i målet.

Försäkringskassan får överklaga ett avgörande av en allmän förvaltningsdomstol även om Försäkringskassan inte har varit part där.

**46 §** Försäkringskassan får inte överklaga ett avgörande av allmän förvaltningsdomstol som kan överklagas av det allmänna ombudet.

### **Särskilda bestämmelser om förmåner till efterlevande**

#### *Efterlevandepension och efterlevandestöd*

**47 §** I fråga om ändring, omprövning och överklagande av ett beslut i ärende om efterlevandepension och efterlevandestöd gäller i tillämpliga delar bestämmelserna som anges i 26 och 39 §§ om omprövning och överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension. Följande bestämmelser är dock inte tillämpliga:

- 28–32 §§ om omprövning av beslut i ärenden om allmän ålderspension, samt
- 41, 44 och 45 §§ om överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension.

**48 §** Bestämmelserna i 37 § skall gälla även fall då den avlidne har lämnat oriktiga uppgifter eller inte fullgjort en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

#### *Premiepension till efterlevande*

**49 §** Bestämmelserna som anges i 26 och 39 §§ om ändring, omprövning och överklagande av beslut i ärenden om allmän ålderspension, gäller i tillämpliga delar i fråga om omprövning och överklagande av beslut i ärenden om premiepension till efterlevande.

**50 §** Bestämmelserna i 37 § skall i fråga om beslut i ärenden om premiepension till efterlevande gälla också när pensionsspararen eller den som tidigare hade rätt till sådan pension lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter.

## 11 kap. Behandling av personuppgifter

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- tillämpningsområdet i 2 § och
  - allmänna bestämmelser i 3–5 §§,
- samt bestämmelser om
- personuppgiftslagen och personuppgiftsansvar i 6 §,
  - ändamål för behandling av personuppgifter i 7–9 §§,
  - behandling av känsliga personuppgifter m.m. i 10–12 §§,
  - behandling av personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen i 13–15 §§,
  - tilldelning av behörighet i 16 §,
  - direktåtkomst i 17–20 §§,
  - utlämnande på medium för automatisk behandling i 21–23 §§,
  - sökbegrepp i 24 och 25 §§,
  - överföring av personuppgifter till tredje land i 26 §,
  - information i 27 §,
  - gallring i 28 §,
  - avgifter i 29 §,
  - rättelse och skadestånd i 30 §,
  - kontrollverksamhet i 31 §,
  - tystnadsplikt i 32 §, och
  - överklagande i 33 §.

### Tillämpningsområdet

2 § Detta kapitel tillämpas vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt denna balk, samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan eller Premiepensionsmyndigheten.

Kapitlet gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 7–15, 24, 25 och 28 §§ gäller i tillämpliga delar även uppgifter om avlidna personer.

### Allmänna bestämmelser

3 § Sådan behandling av personuppgifter som är tillåten enligt detta kapitel får utföras även om den registrerade motsätter sig behandlingen.

4 § I fråga om behandling av personuppgifter inom ramen för den officiella statistiken finns särskilda bestämmelser i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och i författningar som ansluter till den lagen.

5 § Den samling uppgifter som med hjälp av automatiserad behandling används gemensamt i verksamhet som avses i 2 § utgör socialförsäkringsdatabasen.

### Personuppgiftslagen och personuppgiftsansvar

6 § Personuppgiftslagen (1998:204) gäller vid behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration, om inte annat följer av detta kapitel eller föreskrifter som meddelas med stöd av kapitlet eller av personuppgiftslagen.

En myndighet inom socialförsäkringens administration är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som den utför.

### Ändamål för behandling av personuppgifter

7 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får i sin verksamhet behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att

1. återsöka vägledande avgöranden,
2. tillgodose behov av underlag som krävs för att den registrerade eller annans rättigheter eller skyldigheter i fråga om förmåner och ersättningar som avses i 2 § skall kunna bedömas eller fastställas,
3. informera om sådana förmåner och ersättningar som avses i 2 §,
4. handlägga ärenden,
5. planera verksamhet samt genomföra resultatstyrning, resultatuppföljning, resultatredovisning, utvärdering och tillsyn av respektive verksamhet, eller

6. framställa statistik i fråga om verksamhet enligt 4 och 5.

Vid behandling för det ändamål som anges i första stycket 1 får inte uppgifter som direkt pekar ut den registrerade användas.

**8 §** Personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § får också behandlas av Försäkringskassan för tillhandahållande av information som behövs

1. som underlag för beslut om och kontroll av förmåner, ersättningar och andra stöd åt enskilda i den verksamhet som bedrivs av Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna,

2. för samordning av tjänstepensioner i den verksamhet som bedrivs av Statens pensionsverk och det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner, eller

3. för handläggning av ärenden hos Statens pensionsverk där regler om statens tjänstegrupplivförsäkring skall tillämpas.

Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får även behandla personuppgifter som behandlas för ändamål som anges i 7 § för att tillhandahålla information utanför den egna myndigheten på grund av

1. sådan bestämmelse om skyldighet att lämna ut uppgifter till andra myndigheter som avses i 14 kap. 1 § andra meningen sekretesslagen (1980:100),

2. sådant medgivande att lämna ut uppgifter som följer av särskilda bestämmelser i lag eller förordning,

3. sådan skyldighet att lämna ut uppgifter som följer av gemenskapsrätten inom Europeiska unionen, eller

4. åtaganden i samarbetet inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i avtal om social trygghet eller utgivande av sjukvårdsförmåner som Sverige ingått med andra stater.

**9 §** I fråga om behandling av personuppgifter för annat ändamål än vad som anges i 7 och 8 §§ gäller 9 § första stycket d och andra stycket personuppgiftslagen (1998:204).

### **Behandling av känsliga personuppgifter m.m.**

**10 §** Känsliga personuppgifter som avses i 13 § personuppgiftslagen (1998:204) (känsliga personuppgifter) får behandlas om uppgifterna lämnats till en myndighet inom socialförsäkringens

administration i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Känsliga personuppgifter får vidare behandlas för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 1 eller 8 § om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

För något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6 får sådana känsliga personuppgifter behandlas som rör hälsa och som är nödvändiga med hänsyn till ändamålet.

Utöver vad som följer av första stycket första meningen och andra stycket får känsliga personuppgifter inte behandlas för de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6. Behandling för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 5 och 6 får inte ske i fråga om andra sådana känsliga personuppgifter än dem som behandlas eller har behandlats för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2–4.

**11 §** Uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får behandlas om uppgifterna lämnats till en myndighet inom socialförsäkringens administration i ett ärende eller är nödvändiga för handläggning av ett ärende. Uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen får behandlas för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 1 eller 8 § om det är nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

För något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6 får sådana uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen behandlas som enligt 14 § får behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

Utöver vad som följer av första stycket första meningen och andra stycket får sådana uppgifter inte behandlas för de ändamål som anges i 7 § första stycket 2, 3, 5 och 6. Behandling för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 5 och 6 får inte ske i fråga om andra sådana uppgifter om lagöverträdelser än dem som behandlas eller har behandlats för något av de ändamål som anges i 7 § första stycket 2–4.

**12 §** I 14 § finns särskilda bestämmelser om behandling i socialförsäkringsdatabasen av känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204).

## Behandling av personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen

13 § I socialförsäkringsdatabasen får endast sådana personuppgifter behandlas som avser personer som omfattas eller har omfattats av verksamhet enligt de ändamål som anges i 7 §, eller personer om vilka uppgifter på annat sätt behövs för handläggningen av ett ärende.

14 § För de ändamål som anges i 7–9 §§ får, med beaktande av de begränsningar som följer av 7 och 13 §§, identifierings- och adressuppgifter behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

Känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får utöver vad som anges i 15 § behandlas i socialförsäkringsdatabasen bara om det särskilt anges i lag eller förordning. För sådan behandling gäller de begränsningar som följer av 10 och 11 §§. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om ytterligare begränsningar för vilka uppgifter som får behandlas i socialförsäkringsdatabasen.

15 § Uppgifter i en handling som kommit in i ett ärende får behandlas i socialförsäkringsdatabasen även om de utgör känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204). Sådana uppgifter i en handling som upprättats i ett ärende får behandlas i socialförsäkringsdatabasen, om uppgifterna är nödvändiga för ärendets handläggning.

## Tilldelning av behörighet

16 § Behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen skall inom socialförsäkringens administration tilldelas genom en särskild handling i enlighet med vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Behörighet för åtkomst till socialförsäkringsdatabasen skall begränsas till vad som behövs för att den enskilde skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

## Direktåtkomst

17 § Direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen är tillåten endast i den utsträckning som anges i lag eller förordning.

18 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för de ändamål som anges i 7 och 8 §§. Sådan direktåtkomst skall vara förbehållen de personkategorier som på grund av sina arbetsuppgifter behöver tillgång till uppgifterna.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om direktåtkomst som avses i första stycket.

19 § Statens pensionsverk och det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen för samordning av tjänstepensioner med socialförsäkringsförmåner. Statens pensionsverk får även ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen för handläggning av ärenden där regler om statens tjänstegrupplivförsäkring skall tillämpas.

Bestämmelserna i 16 § och 18 § första stycket andra meningen gäller också för pensionsverket och det gemensamma organ som avses i första stycket.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vilka uppgifter direktåtkomst enligt första stycket får omfatta.

20 § Centrala studiestödsnämnden och arbetslöshetskassorna får ha direktåtkomst till socialförsäkringsdatabasen i den utsträckning det behövs för ändamål som anges i 8 § första stycket 1.

Regeringen meddelar föreskrifter om vilka uppgifter direktåtkomst enligt första stycket får omfatta.

## Utlämnande på medium för automatiserad behandling

21 § Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen som får lämnas ut till den registrerade får lämnas ut till denne på medium för automatiserad behandling. Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen får i övrigt lämnas ut på medium för automatiserad behandling endast om det behövs för något av de ändamål som anges i 8 §.

**22 §** Personuppgifter i socialförsäkringsdatabasen får lämnas ut på medium för automatiserad behandling för sammanställning av gemensam pensionsinformation om den registrerade uttryckligen samtyckt till utlämnandet.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får lämnas ut enligt första stycket.

**23 §** Personuppgifter som behövs för skadereglering får lämnas ut på medium för automatiserad behandling till organ som driver försäkringsrörelse om den registrerade uttryckligen samtyckt till utlämnandet.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får lämnas ut enligt första stycket.

### **Sökbegrepp**

**24 §** Känsliga personuppgifter eller uppgifter om lagöverträdelser m.m. som avses i 21 § personuppgiftslagen (1998:204) får inte användas som sökbegrepp vid sökning i socialförsäkringsdatabasen.

Vid sökning som omfattar innehållet i fler än en handling i socialförsäkringsdatabasen som kommit in i ett ärende eller upprättats i ett ärende får endast ärendebeteckning eller beteckning på handling användas som sökbegrepp.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om begränsningar i övrigt för vilka sökbegrepp som får användas.

**25 §** Utan hinder av de begränsningar för sökning som anges i 24 § får personuppgifter som rör hälsa användas som urvalskriterium vid sammanställningar om regeringen har meddelat föreskrifter om det.

### **Överföring av personuppgifter till tredje land**

**26 §** Överföring av personuppgifter till tredje land på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra stater får ske utan hinder av 33 § personuppgiftslagen (1998:204).

## Information

27 § Personuppgifter i handlingar som kommit in i ett ärende eller upprättats i ett ärende behöver inte tas med i information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) om den registrerade tagit del av handlingens innehåll. Av informationen skall det dock framgå vilka sådana handlingar som behandlas. Om den registrerade begär information om uppgifter i en sådan handling och anger vilken handling som avses, skall dock informationen omfatta dessa uppgifter, om inte annat följer av bestämmelser om sekretess. I sistnämnda fall skall begränsningen i 26 § personuppgiftslagen om att information bara behöver lämnas gratis en gång per kalenderår gälla varje handling för sig.

## Gallring

28 § Personuppgifter som behandlas automatiserat skall gallras när de inte längre är nödvändiga för de ändamål som anges i 7 §.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att personuppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

## Avgifter

29 § Avgifter får tas ut för utlämnande av uppgifter och handlingar från socialförsäkringsdatabasen enligt de närmare föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Rätten att ta ut avgifter enligt första stycket får inte innebära inskränkning i rätten att ta del av och mot fastställd avgift få kopia eller utskrift av en allmän handling enligt tryckfrihetsförordningen.

## Rättelse och skadestånd

30 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt detta kapitel eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet.

## Kontrollverksamhet

31 § Försäkringskassan och Premiepensionsmyndigheten skall genom särskilda åtgärder kontrollera efterlevnaden av detta kapitel enligt vad som föreskrivs av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

## Tystnadsplikt

32 § Den som genom sin befattning med personuppgifter som inhämtats från socialförsäkringsdatabasen till det för kommunerna och landstingen gemensamma organet för administration av personalpensioner får kännedom om uppgifter om enskildas ekonomiska och personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

## Överklagande

33 § En myndighets beslut om rättelse eller om avslag på ansökan om information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:204) får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt detta kapitel får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

## 12 kap. Straffbestämmelser

### Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- oriktig uppgift vid självbetjäningstjänst i 2 §,
- arbetsgivare och uppdragstagare i 3–5 §§, och
- oriktig uppgift i skadeärende i 6 §.

### Oriktig uppgift vid självbetjäningstjänst

2 § Den som vid användning av självbetjäningstjänster som avses i 8 kap. 2 och 3 §§ uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig uppgift eller förtiger sanningen döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Första stycket gäller endast om uppgifterna lämnas på heder och samvete enligt bestämmelse i författning och åtgärden innebär fara i bevishänseende, Om gärningen är belagd med straff i brottsbalken skall inte dömas till ansvar enligt första stycket.

### Arbetsgivare och uppdragsgivare

**3 §** Arbetsgivare eller arbetsföreståndare som underlåter att anmäla arbetsskada enligt C 23 kap. 11 § första stycket döms till böter.

**4 §** Arbetsgivare och uppdragsgivare som inte fullgör uppgiftsskyldighet enligt 7 kap. 30 § döms till penningböter.

**5 §** En arbetsgivare som inte fullgör sin skyldighet att anmäla sjukdom efter sjuklöneperioden enligt C 3 kap. 16 § döms till böter.

Om ansvar för den som bryter mot tystnadsplikt enligt C 4 kap. 2 § finns föreskrifter i brottsbalken.

### Oriktig uppgift i skadeärende

**6 §** Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet lämnar oriktig meddelande i uppgift som enligt 7 kap skall lämnas i ett ärende enligt C 20–25 kap. eller F 14 och 15 kap. döms till böter, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

## IV Vissa organisatoriska bestämmelser

### 13 kap. Innehåll

**1 §** I denna underavdelning finns bestämmelser om

- försäkringsdelegation, socialförsäkringsnämnd och allmänt ombud i 14 kap., och
- socialförsäkringsväsendet under krig och krigsfara i 15 kap.

## 14 kap. Försäkringsdelegation, socialförsäkringsnämnd och allmänt ombud

### Innehåll

- 1 § I detta kapitel finns bestämmelser om
- försäkringsdelegation i 2–5 §§,
  - socialförsäkringsnämnd i 6–11 §§, och
  - allmänt ombud hos Försäkringskassan i 12 och 13 §§.

### Försäkringsdelegation

2 § Försäkringskassan skall ha en försäkringsdelegation i varje län.

3 § Försäkringsdelegationen skall bevaka att Försäkringskassans verksamhet i länet bedrivs på ett effektivt sätt och med god service till allmänheten. Delegationen skall årligen till regeringen redovisa en utvärdering med anledning av de iakttagelser delegationen har gjort.

Delegationen fattar beslut om Försäkringskassans deltagande i finansiell samordning och annan samverkan inom rehabiliteringsområdet.

4 § Försäkringsdelegationens ledamöter utses av regeringen. Ledamöterna skall utses för en tid av fyra år räknat från och med den 1 januari året efter det år då ordinarie val till riksdagen hållits.

Endast den som har rösträtt vid val till kommunfullmäktige och är folkbokförd inom en kommun som hör till försäkringsdelegationens verksamhetsområde får utses till ledamot. En ledamot får inte ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Ledamöterna bör utses på förslag av de politiska partier som finns representerade i riksdagen. Fördelningen av ledamöterna bör ske utifrån den procentuella andel av rösterna som riksdagspartierna vid det ordinarie valet till riksdagen fått i respektive län.

5 § Ett uppdrag att vara ledamot i försäkringsdelegationen skall upphöra i förtid, om regeringen beslutar det. Uppfyller en ledamot inte längre kraven i 4 § andra stycket förfaller uppdraget. När en

ledamots uppdrag upphör i förtid, skall en ny ledamot utses enligt den ordning som föreskrivs i 4 § tredje stycket.

### **Socialförsäkringsnämnd**

**6 §** Försäkringskassan skall inrätta socialförsäkringsnämnder.

En socialförsäkringsnämnd skall bestå av sju ledamöter, varav en skall vara ordförande och en vice ordförande. Ledamöterna i en socialförsäkringsnämnd skall utses av försäkringsdelegationen.

**7 §** En socialförsäkringsnämnd skall avgöra följande ärenden.

1. Ärenden om rätt till vårdbidrag.
2. Ärenden om rätt till sjukersättning och aktivitetsersättning, dock inte när det gäller förutsättningarna för rätt till sådan ersättning enligt bestämmelserna om försäkringstid i C 17 kap. 4–16 §§.
3. Ärenden om vilandeförklaring av sjukersättning och aktivitetsersättning enligt C 18 kap. 10–16 och 18 §§, om det samtidigt med den ersättningen har lämnats sådan livränta som samordnats med ersättningen enligt C 23 kap. 2–5 §§.
4. Ärenden angående livränta till den försäkrade och i andra ärenden uppkommen fråga huruvida den försäkrade har ådragit sig arbetsskada till följd av annat än olycksfall.
5. Ärenden om rätt till handikappersättning.
6. Ärenden om assistansersättning som avses i D 3 kap. 8, 11 och 12 §§.
7. Ärenden om rätt till bilstöd.

**8 §** När det gäller ärenden enligt 7 § 4 får regeringen meddela föreskrifter om behörighet för en tjänsteman hos Försäkringskassan att avgöra ärenden som är av enkel beskaffenhet och inte gäller livränta till den försäkrade.

**9 §** Ett interimistiskt beslut enligt H 9 kap. 2 och 3 §§ i ett ärende som skall avgöras av socialförsäkringsnämnd får fattas av en tjänsteman hos Försäkringskassan om nämnden gett ett sådant bemyndigande.

**10 §** Om ett beslut har fattats av en tjänsteman efter delegation skall det anses ha avgjorts av socialförsäkringsnämnd.

11 § Ett ärende avgörs i en socialförsäkringsnämnd efter föredragning av en tjänsteman hos Försäkringskassan.

### Allmänt ombud hos Försäkringskassan

12 § Hos Försäkringskassan skall det finnas ett allmänt ombud som utses av regeringen.

13 § Det allmänna ombudet får uppdra åt en tjänsteman vid Försäkringskassan att företräda ombudet i allmän förvaltningsdomstol.

## 15 kap. Socialförsäkringen under krig och krigsfara

### Innehåll

1 § I detta kapitel finns bestämmelser om

- tillämpningen 2–4 §§,
- anmälan till Försäkringskassan m.m. i 5 §,
- beslutförhet i 6 §,
- utbetalning av socialförsäkringsförmåner m.m. i 7–9 §§, och
- avvikande föreskrifter i 10 §.

### Tillämpningen

2 § Kommer riket i krig, skall 5–10 §§ tillämpas.

3 § Regeringen får föreskriva att 5–10 §§ helt eller delvis skall tillämpas från den tidpunkt som regeringen bestämmer

1. om Sverige är i krigsfara, eller
2. om det råder sådana utomordentliga förhållanden som är föranledda av att det är krig utanför Sveriges gränser eller av att Sverige har varit i krig eller krigsfara.

Föreskrifter enligt första stycket skall underställas riksdagens prövning inom en månad från det de beslutades. Sker inte underställning eller godkänner riksdagen inte föreskrifterna inom två månader från det underställning skedde, upphör föreskrifterna att gälla.

**4 §** Under tid då bestämmelserna i 5–10 §§ tillämpas gäller inte i lag eller annan författning meddelade föreskrifter i den mån de strider mot 5–10 §§ eller föreskrifter som har meddelats med stöd av dessa bestämmelser.

Gäller inte längre sådana förhållanden som avses i 2 § eller 3 § första stycket, skall regeringen föreskriva att bestämmelserna i 5–10 §§ inte längre skall tillämpas.

### **Anmälan till Försäkringskassan m.m.**

**5 §** Försäkringskassan behöver inte ta ställning till om en person skall omfattas av socialförsäkringsskyddet enligt A 4–7 kap. förrän fråga uppkommer om rätten till en förmån.

Om Försäkringskassan beslutar om försäkring för sjukpenning, gäller beslutet i den delen från den tidigare tidpunkt då sådana förhållanden inträtt att den försäkrade skulle ha varit försäkrad för sjukpenning.

### **Beslutförhet**

**6 §** Om det finns hinder eller avsevärda svårigheter för en socialförsäkringsnämnd hos Försäkringskassan att avgöra ärenden i den ordning som är föreskriven, får beslut fattas av nämnden i annan sammansättning eller med färre ledamöter. Motsvarande gäller beslut i andra ärenden vars avgörande kan ankomma på ett särskilt organ hos kassan. Beslut får även när det är påkallat fattas av en tjänsteman hos Försäkringskassan.

### **Utbetalning av socialförsäkringsförmåner m.m.**

**7 §** Bestämmelserna i 8 och 9 §§ skall tillämpas på förmåner som enligt lag eller annan författning eller regeringens förordnande månatligen eller för längre tidsperiod skall betalas ut av Försäkringskassan.

Efter överenskommelse mellan Försäkringskassan och Statens pensionsverk skall Försäkringskassan svara för utbetalningen av statliga tjänstepensioner. Motsvarande gäller pensioner som administreras av ett för kommunerna och landstingen gemensamt organ. Därvid tillämpas bestämmelserna i 8 och 9 §§ på sådana pensioner.

**8 §** Den som är berättigad till en förmån som avses i 7 § skall få ett bevis (förmånsbevis), som anger den ersättning som han eller hon är berättigad till.

Den som har anspråk på en förmån men inte är registrerad som förmånsberättigad skall anmäla detta till Försäkringskassan. Om Försäkringskassan finner att han eller hon är berättigad till förmånen, skall förmånsbevis utfärdas. Om förutsättningarna för rätten till eller storleken av en förmån ändras, skall Försäkringskassan, i förekommande fall mot återlämnande av tidigare utfärdat förmånsbevis, utfärda nytt förmånsbevis.

Den försäkrade är skyldig att utan dröjsmål till Försäkringskassan överlämna det förmånsbevis som tidigare utfärdats om nytt förmånsbevis utfärdas eller om rätten att få förmåner upphör. Detta gäller inte om förmånsbeviset har förkommit eller om hinder möter mot att återlämna förmånsbeviset.

**9 §** Om Försäkringskassans datasystem har försatts ur funktion, får förmåner som avses i 7 § betalas ut mot uppvisande av förmånsbeviset.

Inträffar något förhållande som avses i första stycket innan förmånsbevis har utfärdats, får förmånen betalas ut mot uppvisande av en utbetalningshandling som avser närmast föregående utbetalningsperiod.

Om utbetalningshandlingen har förkommit, får Försäkringskassan på begäran av förmånstagaren utfärda särskilt bevis om rätten till förmån. Motsvarande gäller om förutsättningarna för rätten till förmånen eller storleken av förmånen har ändrats.

### Avvikande föreskrifter

**10 §** Regeringen får i den mån det påkallas av förhållandena föreskriva att förmåner som administreras av Försäkringskassan inte skall betalas ut. Regeringen får också föreskriva att sådana förmåner skall bestämmas enligt andra grunder eller i annan ordning än som gäller enligt lag eller annan författning.

---

Föreskrifter om ikraftträdandet av denna balk meddelas i lagen (2007:000) om införande av socialförsäkringsbalken.